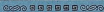
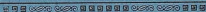

ΓΙΑΝΝΗ ΑΘ. ΑΔΑΜΟΥ

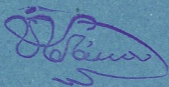
© 1972

Η ΥΠΟΘΕΣΗ
ΡΙΧΤΕΡ
~~~~~

ΕΛΑΣΣΟΝΑ 1972

Μόνο χρησιμοποίηση στοιχείων από τήν παρούσα
Έκδοση επιτρέπεται, έφ' όσον αυτή μνημονεύεται.

Όλα τά αντίτυπα υπογράφονται από τόν Συγγραφέα.

Κάθε στέλεχος είναι άριθμημένο.

№ 0611

ΓΙΑΝΝΗ ΑΘ. ΑΔΑΜΟΥ
Δημοσιογράφου—Λογοτέχνου

==

Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΡΙΧΤΕΡ

(Σύλληψη και άπελευθέρωση
του Γερμανού έρευνητή Ε. Ρίχτερ
στον "Όλυμπο Έλασσόνας).

ΕΛΑΣΣΟΝΑ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ
«Η ΜΙΚΡΑ ΤΗΣ ΕΛΑΣΣΟΝΟΣ»

ΑΡ. 5

1972

Ἄφιερώνεται
στή μνήμη τοῦ πρωτεργάτη
τῆς ἀναφερομένης ὑπόθεσης
καί παππού μου ἀπό μητρική γραμμή
ΓΙΑΝΝΗ Ν. ΜΑΡΩΝΙΔΗ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στις σελίδες του μικρού τούτου έργου μας, σκοπό είχαμε να καταδείξουμε ανάγλυφη την περίπτωση του πολύκροτου επεισοδίου Ε. Ρίχτερ. Μέ το βιβλίο αυτό θα λάβη γνώση ο αναγνώστης για ένα συμβάν που πριν από μισό αιώνα συνετάραξε όχι μόνο το Πανελλήνιο, αλλά τις Ευρωπαϊκές πρωτεύουσες και στάθηκε άφορμή στην ακόμη περισσότερο περιπλοκή του άκανθώδη ανατολικού ζητήματος.

Έξ άλλου για τους κατοίκους της γύρω από τον Όλυμπο περιοχής, παίρνει μεγαλύτερη σημασία ή εργασία τούτη, γιατί καταδειχνεται ο ρόλος του μυθικού αυτού βουνού που έπαιξε πάντα, από την παλιά εποχή της λατρείας του Δωδεκάθεου μέχρι σήμερα.

Σάν έργατης τούτου του πονήματος, θα νοιώσω ιδιαίτερη ικανοποίηση, αν ο αναγνώστης χαρή τις σελίδες του σαν μια ιστοριούλα του παλιού εκείνου καιρού.

Γιό τή συγγραφή της έρευνας αυτής οι δυσχέρειες στάθηκαν τεράστιες. Καθώς προσπαθήσαμε ν' άντλήσουμε στοιχεία από διάφορες πηγές, δέν σταθήκαμε και τόσο τυχεροί στην έξοικονόμηση αυτών.

Μοναδικά βοηθήματα στάθηκαν τὰ αρχεία του Ύπουργείου Έξωτερικών, της Βιβλιοθήκης της Βουλής, ως και προφορικές παραδόσεις ανθρώπων που Έζησαν τὰ γεγονότα.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΘ. ΑΔΑΜΟΥ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΚΑΤΑΧΤΗΣΗ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ

Πρίν αναγράψουμε όλη τήν πολύκροτη υπόθεση, μέ ποιές συνθήκες έγινε ή σύλληψη και γιατί συνέλαβαν τό Γερμανό Μηχανικό Ε. Ρίχτερ προτιμήσαμε νά παραθέσουμε ένα περιληπτικό σημείωμα, πού νά παρουσιάζονται όλες' οί άπόπειρες κατάχτησης του 'Ολύμπου, ώστε ό άναγνώστης νά σχηματίση μιá ολοκληρωμένη ιδέα τής όλης υπόθεσης.*

ΑΠΟΠΕΙΡΕΣ ΚΑΤΑΧΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ

'Ο 'Ολυμπος, παρ' όλη τή μαγεία και αίγλη πού τόν περιβάλλει και πού άσκει ή φήμη του σ' όλόκληρο τόν κόσμο σαν κατοικία του 'Αρχαίου 'Ελληνικοῦ Πάνθεου, βράδυσε πολύ νά ξερευνηθῆ, παρ'ά τήν έπιθυμία τών διαφόρων 'Ελληνικῶν Κυβερνήσεων, αλλά και τήν έπιθυμία ώρισμένων άλλοδαπών κυρίως όρειβατῶν, ξερευνητῶν, έπιστημόνων, βοτανολόγων κ.τ.λ.

Οί λόγοι γιά τούς όποιους δέν έγινε δυνατή ή ξερεύνηση του 'Ολύμπου και ή κατάχτηση τής ύψηλότερης κερυφῆς του (Μύτικας ύψ. 2917 μ.) είναι πολλοί και διάφοροι. 'Αναφέρω μερικούς.

Πρῶτος λόγος κατά τή γνώμη μου και ό σπουδαιότερος, είναι ή

* Μέ τήν εύκαιρία τής συμπλήρωσης πενήντα χρόνων από τήν έποχή πού καταχτήθηκε ό 'Ολυμπος (2 Αύγουστου 1913) ό συγγραφέας, δημοσίευσε ειδικό άναμνηστικό άρθρο άφιερωμένο στό γεγονός. Τό άρθρο αυτό είχε τήν καλή τύχη νά δημοσιευθῆ ταυτόχρονα (2 Αύγουστου 1963) στις έφημερίδες «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ» Λαρίσης, «ΘΕΣΣΑΛΙΚΑ ΝΕΑ» Λαρίσης, «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» Βόλου, «ΕΡΕΥΝΑ» Τρικάλων, «ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ» Κατερίνης, «ΕΝΩΣΙΣ» Κοζάνης, «ΦΩΣ» Καίρου, στα περιοδικά «Ο ΠΑΝ» Βόλου, «ΞΕΝΙΑ» 'Αθηνών και φυσικά στη «ΜΙΚΡΑ ΤΗΣ ΕΛΑΣΣΟΝΟΣ».

μακρά περίοδος τῆς Ὀθωμανικῆς κατοχῆς. Στὴν περίοδο αὐτὴ κυριαρχεῖ πνεῦμα ἀδιαφορίας στὶς ἐπίσημες ἀρχές, σὲ ὅ,τι ἔχει σχέση με τὴν ἐξερεύνηση τῆς κατοικίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δωδεκάθεου.

Δεύτερος λόγος τὸ ἴδιο σπουδαῖος, ἂν ὄχι σπουδαιότερος, εἶναι ἡ χάραξη τῶν Ἑλληνοτουρκικῶν συνόρων στὸ ἔτος 1881 με βάση τὴ συνθήκη τοῦ Βερολίνου.

Τρίτος λόγος σπουδαῖος κι αὐτός εἶναι ἡ ἐμφάνιση καὶ ἀπόλυτη κυριαρχία πολλῶν ληστρικῶν ὁμάδων, πού εἶχαν τὰ κρυσφύγετά τους σ' ὀλόκληρο τὸ ὄρεινὸ συγκρότημα τοῦ Ὀλύμπου. Τόσος εἶναι ὁ φόβος καὶ τέτοια ἡ φήμη γιὰ τὶς βιαιότητες τῶν ληστρικῶν αὐτῶν ὁμάδων ὥστε καὶ ἀπλή σκέψη γιὰ ἐξερεύνηση τῆς περιοχῆς νὰ θεωρεῖται παραφροσύνη.

Πρῶτος ἐπισκέπτης, ὑπάρχει μάλιστα ἱστορικὴ μαρτυρία γιὰ τὸ γεγονός, θεωρεῖται ὁ Σουλτᾶνος Μεχμέτ ὁ Δ', μανιώδης κυνηγὸς καθὼς ἦταν ἐπιχείρησε στὰ 1669 με δύναμη στρατοῦ καὶ συντροφιά πολλῶν φίλων κυνηγῶν, καθὼς τὰ ἱστορικὰ ντοκουμέντα μαρτυροῦν, νὰ ἐξερευνήσῃ τὸν Ὀλυμπο καὶ ν' ἀιβεθῇ στὴν πιὸ ψηλὴ κορυφὴ του, χωρὶς ὁμῶς ἀποτέλεσμα. Ἡ ἀπόπειρα τῆς ἀνάβασης ἔγινε ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ Λιτοχώρου καὶ μάλιστα ἀπὸ τὴ χαράδρα τοῦ Ἐνιπέα.

Δεύτερη ἀπόπειρα κατάκτησης τοῦ Ὀλύμπου ἔγινε ἀπὸ τὸν ἀξιωματικὸ τοῦ Γαλλικοῦ Ναυτικοῦ Σανιινὶ στὰ 1780.

Τρίτη προσπάθεια ἀναφέρεται τοῦ Ἄγγλου ὀρειβάτη Λήκ στὰ 1806 χωρὶς ἀποτέλεσμα κι αὐτὴ.

Ἦστερα ἀπὸ τέσσερα χρόνια, δηλαδὴ στὰ 1810 ἐπιχείρησαν ἀναβάσεις οἱ Γάλλοι ὀρειβάτες Πουκεβίλ καὶ Ἐλέ (ὁ δεῦτερος στὰ 1856) κι αὐτοὶ ὁμῶς δέν στάθηκαν περισσότερο τυχεροὶ ἀπὸ τοὺς προηγούμενους σχετικὰ με τὴν κατάκτηση τοῦ Θρυλικοῦ μας Μύτικα, τοῦ Θρόνου τοῦ βασιλιᾶ τῶν Θεῶν, Δία. Ἀκολούθησε καὶ συγκεκριμένα μέχρι τὸ 1911 προσπάθεια γιὰ ἐξερεύνηση ἀπὸ πολλοὺς ἐπιστήμονες—ἐρευνητές, ὁ κατάλογος μάλιστα ὄλων αὐτῶν εἶναι μακρὺς.

Ἔτσι φτάνουμε στὰ 1911 καὶ μάλιστα στὸ μῆνα Ἰούνη. Σημαντικὴ αὐτὴ ἡ χρονολογία ἀναφέρεται στὴν προσπάθεια τοῦ Γερμανοῦ Μηχανικοῦ—Φυσιοδίφη καὶ ὀρειβάτη Ε. Ρίχτερ, γνωστοῦ στοὺς Ἑλληνικοὺς κύκλους γιὰ τὸ ἐπίσῳδιο τῆς σύλληψης καὶ τοῦ διπλωματικοῦ σάλου πού συνέχισα προκάλεσε καὶ πού συγκίνησε τόσο τὴν Ἑλληνικὴ ὅσο καὶ τὴ διεθνῆ κοινὴ γνώμη.

Ὁ φυσιοδίφης Ε. Ρίχτερ ἔφτασε στό χωριό Κοκκινοπλός πού βρίσκεται στους πρόποδες τοῦ Ὀλύμπου καί μάλιστα ἀπό τήν πλευρά τῆς περιουχῆς τῆς Ἐλασσόνας. Ἀνεβαίνοντας στόν Ὀλυμπο ἀκολούθησε δρομολόγια μέσα ἀπό τήν τοποθεσία Ροῦδι. Ἐκεῖ τόν συνέλαβε ὁ λήσταρχος Γ. Λιόλιος.

Γιά τόν τρόπο ὁμως, πῶς ἔγινε ἡ σύλληψη καί γιά τά γεγονότα πού ἀκολούθησαν θά ἀσχοληθοῦμε στή συνέχεια τῆς ἐργασίας μας αὐτῆς πού εἶναι ἄλλωστε κι' ὁ σκοπός τῆς ἐκδόσῆς μας.

2 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1913

Τελικά ὁ θρυλικός Ὀλυμπος καί μάλιστα ἡ περίφημή του κορυφή Μύτικας ὑψομ. 2917 μ. κατακτήθηκαν ὀριστικά στίς 2 τοῦ Αὐγού-
στου 1913. Σέ πολύ γενικές γραμμές θ' ἀφηγηθοῦμε τό γεγονός.

Σχεδόν ἀμέσως μετά τήν ἀπελευθέρωση τῆς Μακεδονίας, συγκεκρι-
μένα στά 1913, δύο Ἑλβετοί φιλέλληνες, ὁ Φρειδερίκος Μπουασωνᾶ καί ὁ Μπῶπ-Μποβύ μέ συντροφιά καί ὁδηγὸ τόν Ἑλληνα ὀρειβάτη καί κυνηγὸ Χρῖστο Κάκαλο, πού εἶναι γνωστός διεθνῶς, ἐπιχείρησαν τήν ἀνάβαση μέ λαμπρὴ ἐπιτυχία πού εἶχε σάν ἐπιστέγασμα τήν κα-
τάκτηση τοῦ Μύτικα. Τό γεγονός πανηγυρίστηκε καί ἀπασχόλησε τόσο τόν Ἑλληνικὸ ὅσο καί τόν διεθνή τύπο. Μάλιστα τό ἀμερικάνι-
κο περιοδικὸ μέ διεθνή φήμη καί τεράστια κυκλοφορία «Νάσιοναλ γεο-
γκράφικ Μαγκαζέν» ἀφιέρωσε ὀλόκληρο τεῦχος στό γεγονός αὐτό μέ πολλές φωτογραφίες τοῦ πρώτου ὁδηγοῦ Χριστοῦ Κάκαλου ἀπὸ τό Λιτόχωρο Κατερίνης, καθὼς καί φωτογραφίες τῶν κορυφῶν τοῦ Ὀλύμπου ὅπῳ τὸ περίφημο λεῦκωμα φωτογραφιῶν τοῦ Μπουασωνᾶ.

Ἀμέσως ὕστερα καί συγκεκριμένα στά 1921 ἔφτασε στό χωριό Κοκκινοπλός, τούτη τῆ φορά ὁμως σάν ἀπεσταλμένος τῆς Ἑλληνικῆς Κυβέρνησις, ὁ Αὐστριακὸς Μηχανικὸς καί Τοπογράφος **MARCEL KURZ** γιά νὰ χαρτογραφήσει τόν κύριον ὀρεινὸ ὄγκο τοῦ Ὀλύμπου.

Ὁ **KURZ** παρέμεινε στό χωριό Κοκκινοπλός ἀρκετές μέρες καί φιλοξε-
νήθηκε στό ἀρχοντικὸ τοῦ χωριοῦ, τοῦ ΓΙΑΝΝΗ ΜΑΡΩΝΙΔΗ. Ἀπο-
τέλεσμα αὐτῆς τῆς ἐργασίας τοῦ **KURZ** ἦταν μία περισπούδαστη με-
λέτη του μέ τίτλο "**LE MONT OLYMPÉ,**" (Τὸ ὄρος Ὀλυμπος) πού εἶδε τό
φῶς τῆς δημοσιότητος τὸ ἔτος 1923. Ἡ ἐργασία του αὐτὴ ἐκδόθηκε
σὴ γαλλικὴ γλῶσσα καί ἀπὸ Ἑλβετικὸ ἐκδοτικὸ οἶκο. Στὴ μονογρα-

φία του αὐτῆ ὁ KURZ περιγράφει τὴν πρώτη ἀπόπειρα κατάκτησης τοῦ Ὀλύμπου ἀπὸ τὸ Γερμανὸ φυσιοδίφη Ε. Ρίχτερ, καθὼς καὶ τὴ σύλληψή του ἀπὸ τὸν Λήσταρχο Γ. Λιόλιο. Αὐτὴ ἡ περιγραφή βασίζεται σὲ προσωπικὴ συνάντηση τοῦ KURZ καὶ Ρίχτερ πού ἐγινε στὴ Ζυρίχη τῆς Ἑλβετίας. Εὐκόλα βγαίνει τὸ συμπέρασμα πὼς οἱ πληροφορίες πού μᾶς δίνει ὁ KURZ στὴ μονογραφία του αὐτὴ θὰ εἶναι αὐθεντικές, γιατί βασίζονται σὲ πρωτογενεῖς μαρτυρίες τοῦ ἴδιου τοῦ Ε. Ρίχτερ.

Ἀπὸ τὸ ἔτος 1927 καὶ μάλιστα ὕστερα ἀπὸ τὴν ὀργάνωση στὴν Ἑλλάδα τῶν πρώτων ὀρειβατικῶν Σωματείων καὶ τὴ συγκρότηση τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὀρειβατικοῦ Συνδέσμου, πολλὰ φορὲς πατήθηκαν οἱ διαφορὲς κορυφῆς τοῦ Ὀλύμπου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α!

ΠΡΟΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

(Μέχρι στίς 6 τοῦ Ὀχτώβρη 1912)

Εἶναι γνωστὸ πὼς ὁ Βαλκανοτουρκικὸς πόλεμος τοῦ 1912 εἶναι τὸ φυσικὸ ἀποτέλεσμα τῶν ζυμώσεων πού προκάλεσε τὸ περίφημο «Ἀνατολικὸ ζήτημα ἀπὸ τὸ ἔτος 1878 κί' ἔδῳ. Ὁ Συνασπισμὸς τῶν βαλκανικῶν κρατῶν κατὰ τῆς Τουρκίας πέτυχε χάρις στὴν ἀνώμαλη κατάσταση, μὲ τίς ἀνατροπὲς καὶ στάσεις, πού κρατοῦσαν τότε στὴν Τουρκικὴ ἐπικράτεια καθὼς καὶ στοὺς πειραματισμοὺς τῶν Νεοτούρκων πού ὀδήγησαν τὴν Ὀθωμανικὴ αὐτοκρατορία σὲ παρακμὴ καὶ τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Μακεδονίας σὲ ἀπόγνωση. Ἡ ἀναρχία εἶχε ἐγκατασταθεῖ στὴ Μακεδονία. Φόνοι καὶ ληστείαι ἀναγγέλλονταν καθημερινά, ἐνῶ οἱ Τουρκικὲς ἀρχὲς ἦσαν ἀνίκανες νὰ ἐπιβάλλουν τὴν τάξη. Ὑστερα ἀπὸ αὐτὴ τὴν κατάσταση ὑπογράφηκε ἡ Συμμαχία μεταξὺ Ἀθηνῶν Σόφιας—Βελιγράδι. Ἀμέσως ὕστερα ἀπὸ τὴν συμμαχία αὐτὴ κηρύχθηκε ὁ πόλεμος ὁ Βαλκανοτουρκικὸς στίς 5 τοῦ Ὀχτώβρη 1912. Ἀνάμεσα στὰ ἐπεισόδια πού γίνονταν καθημερινά στὴ Μακεδονία εἶναι καὶ ἡ ὑπόθεση τοῦ Ε. Ρίχτερ πού τόσο προσεχτικὰ διοργάνωσαν ἡ Διπλωματικὴ καὶ ἡ Στρατιωτικὴ Ὑπηρεσία τῆς τότε μικρῆς σὲ ἔκταση ἀλλὰ μεγάλης σὲ ψυχικὸ θάρρος Ἑλλάδας.

Η ΠΡΩΤΗ ΑΦΙΞΗ ΤΟΥ ΡΙΧΤΕΡ

Ζεφυλλίζοντας την έπιτηρίδα του 'Αλπινιστικού 'Ελβετικού 'Ομίλου βλέπουμε δημοσιευμένες τις έντυπώσεις του Ε. Ρίχτερ από την πρώτη προσπάθεια κατάκτησης του 'Ολύμπου στά 1909. Βλέπουμε ακόμα, πώς πριν έπιχειρήση την ανάβαση, ό Ρίχτερ είχε άσχοληθή για πολύ μέ ό,τι σχετικά για τόν "Όλυμπο περιείχε ή διεθνής βιβλιογραφία. Φιλοδοξία του ήταν ή πραγμάτωση του όνειρου, ή έξερεύνηση και κατάκτηση του γνωστού αλλά άπάτητου Θρυλικού 'Ολύμπου, τής κατοικίας του 'Ελληνικού Πάνθεου.

Πράγματι στις 14 του Μάη 1909 ό Ρίχτερ φθάνει στή Θεσσαλονίκη, άμέσως ύστερα έπιβιβάζεται σ' ένα καΐκι, διασχίζει τόν Θερμαϊκό μέ πλώρη προς Λιτόχωρο. 'Εδω, άφου πρώτα έξασφάλισε την συνοδεία δύο Τούρκων χωροφυλάκων για κάθε ένδεχόμενη άνεπιθύμητη συνάντηση μέ τούς ληστές, όδεύει ίσα για τό μοναστήρι του 'Αγίου Διονυσίου. Οί καλόγεροι του Μοναστηριού γνώριζαν την κορυφή του Προφήτη 'Ηλία και μόνο, μάλιστα κάθε χρόνο στις 20 του 'Ιούλη, μέρα γιορτής του Προφήτη, άνέβαιναν στήν κορυφή και λειτουργούσαν. Οί καλόγεροι άποτρέπουν τόν Ρίχτερ και προσπαθούν νά τόν πείσουν νά παραιτηθή από την προσπάθεια κατάκτησης του Μύτικα, είναι σίγουροι πώς ή προσπάθεια αυτή θ' άποτύχη για τόν λόγο ότι οι κορυφές του 'Ολύμπου ήταν σκεπασμένες μέ χιόνια. Φαίνεται πώς οι λόγοι τών καλογέρων δέν ήταν και τόσο πειστικοί ώστε νά κάμψουν τη θέληση του έξερευνητή μας. Τό άλλο πρωί ή ομάδα ξεκίνησε για τις κορυφές του γέρυ "Όλύμπου πούναι στόν κόσμο ξακουσμένος. Στο δρόμο έγκαταλείπεται από τούς συνοδούς του γιατί άπαγοητεύθηκαν και άπόκαμαν από την πορεία. 'Ο Ρίχτερ όμως δέν ύποχωρεί. 'Αποφασίζει ν' ακολουθήση μόνος του τό δρομολόγιο, χαρακτηριστικό κι αυτό του θάρρους και τής ένεργητικότητάς του. "Ετσι έγκαταλειμμένος και έντελώς μόνος ό Ρίχτερ άποφασίζει ν' άναρριχηθή στο βουνό πού δεσπόζει από τό βορρά και πού έχει τό όνομα σήμερα «Παλημοναστήρι» (ύψομτ. 2.815 μ.) Τό βράδυ άποφασίζει νά διανυκτερεύση σέ μια από τις πλαγιές του Μύτικα μέ την έλπίδα πώς θα μπορούσενά συνεχίση την προσπάθεια τής ανάβασης τό άλλο πρωί. Τό άλλο πρωί όμως έγκαταλείπεται από τις δυνάμεις του και τό θάρρος του. Παίρνει

τήν απόφαση τῆς ἐπιστροφῆς, μέ τήν ἐλπίδα πῶς τήν ἐπόμενη χρονιά θά ξανάρθη καί θά ἐπαναλάβη τήν προσπάθεια. Στήν ἐπιστροφή του ἀκολουθεῖ ἀντίθετη κατευθύνση, θέλει νά γυρίση ἀπό τήν πλευρά τῆς Ἐλασσόνας καί ἄν μπορούσε τό βράδυ νά διανυκτερεύση στήν Ἱστορική Μονή τοῦ Σπαρμοῦ. Φοβήθηκε τούς ληστές τῆς περιοχῆς. Ἔτσι ἀλλάζει δρομολόγιο καί μόνος, ἐξαντλημένος, μέ δυνάμεις πού τόν ἐγκαταλείπουν κατευθύνεται στό χωριό Καρυά. Ἐκεῖ τόν ὑποδέχεται ἕνας Τοῦρκος ἀξιωματικός, νοικιάζει ἕνα ἄλογο γιατί δέν μπορεῖ νά σταθῆ στά πόδια του καί ἀφοῦ περνᾷ ἀπό τό Νεζερό κατευθύνεται στή σιδηροδρομική γραμμή γιά νά φτάση τελικά στή Λάρισα. Φτάνει, ὕστερα ἀπό τόσες ταλαιπώριες, στήν πατρίδα του Γερμανία. Τόν βασιανίζει ὁμως συνέχεια ἡ σκέψη καί τό ὄνειρο τῆς ἐξερεύνησης τοῦ πιό γνωστοῦ καί πιό ἀνεξερεύνητου ὄρους στόν κόσμο, τοῦ Ὀλύμπου. Τόν χειμῶνα πού ἀκολούθησε συνέχισε τίς ἔρευνες καί τίς ἀναζητήσεις του στήν βιβλιογραφία τήν σχετική μέ τόν Ὀλυμπο. Μεθοδικά καί μέ σύστημα, ἀφοῦ πρῶτα ἐξασφάλισε τήν ἐνίσχυση διαφόρων ἐπιστημονικῶν Ἰδρυμάτων τῆς πατρίδας του, τήν ἐπόμενη χρονιά ἐπιχειρεῖ τήν δεύτερη ἐξερευνητική ἀνάβαση τοῦ Ὀλύμπου.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΚΑΤΑΧΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ

Στή δεύτερη προσπάθειά του γιά τήν κατάκτηση καί ἐξερεύνηση τοῦ Ὀλύμπου δέν στάθηκε περισσότερο τυχερός ἀπό τήν πρώτη ἀπόπειρα, κέρδισε ὁμως σέ προσωπική ἐμπειρία καί προσωπικά βιώματα. Στήν δεύτερη προσπάθειά του γιά ν' ἀνεβῆ στό βουνό συνοδεύεται ἀπό δύο φίλους του, τόν **ARNOLD SAMUEL** ἀπό τή Βρέμη καί τόν **HENRY BAUCH** καί ἀκολουθεῖ δρομολόγιο Κοκκινόπλος—Ρουδι. Ἄς παρακολουθήσουμε ὁμως τή ὁδρομὴ πού ἀκολούθησε ὁ Ρίχτερ μέ τή συντροφιά του ἀπό τήν μέρα πού ἔφτασε στή Θεσσαλονίκη.

Ἦταν μήνας Μάης. Τό ἡμερολόγιο ἔδειχνε πῶς εἶχαν περάσει 9 μέρες ἀπό τόν μήνα αὐτό στά 1910, ὅταν τό караβάνι ξεκίνησε ἀπό τή Θεσ)νίκη καί τό βράδυ τῆς ἴδιας μέρας ἀποβιβάσθηκε στή Βρωμερή Κατερίνης. Στίς 10 τοῦ Μάη ξεκίνησε ἀπό τήν Κατερίνη, ἀκολούθησε τόν δρόμο τῆς Πέτρας καί φθάνει στό χωριό Ἄγιος Δημήτριος. Τήν

ἄλλη μέρα τό πρωί βρίσκεται στόν Κοκκινοπλό ἀφοῦ ἀκολούθησε τὸ δρόμο ἀπὸ τὴν τοποθεσία Κουπάνες. Στόν Κοκκινοπλό τὸν σύστησαν καὶ ζήτησε νὰ φιλοξενηθῆ στό σπίτι τοῦ προύχοντα τοῦ χωριοῦ ΓΙΑΝΝΗ ΜΑΡΩΝΙΔΗ προέδρου τῆς μυστικῆς ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς Κοκκινοπλοῦ, ἐμπόρου τὸ ἐπάγγελμα. Φιλοξενεῖται στό ἀρχοντικό τοῦ Μαρωνίδη τρεῖς μέρες, ὑψομετρῆι τό σπίτι του καὶ στίς 13 τοῦ Μᾶη, παρά τὸν ἀπειλητικό οὐρανὸ ἢ συνοδεῖα ἐνισχυμένη μὲ τρεῖς Κοκκινοπλίτες ἀγωγιάτες ξεκίνησε γιὰ τὴν ἀνάβαση, μὲ τὴν ἐνδόμυχη εὐχὴ καὶ προσμονὴ πὼς τούτη τὴ φορά θά ἦταν τυχερότερος ἀπὸ τὴ προηγούμενη. Γιὰ τὴν ἀνάβαση ἀκολουθεῖ τὴ διαδρομὴ ἀπὸ τὸ μονοπάτι «Σμέου». Φθάνει στὴν πλαγιά «Καφενεῖο» καὶ συνέχεια ἀκολουθεῖ τὴν τοῦ Λιτοχώρου γιὰτὶ φοβήθηκε ἀνάβαση στό Μύτικα ἐπειδὴ ἡ νέφωση ἦταν πυκνὴ καὶ ἡ ὄρατότητα πολὺ μικρὴ. Κατηφόρισε, ἔφθασε στό Μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Διονύση. Ἐκεῖ συνάντησε καὶ πάλι τοὺς φιλοξενους μοναχοὺς πού τὸν ὑποδέχονται μὲ ἀγάπη καὶ χαρὰ. Ὁ ἴδιος ὁ Ρίχτερ, περιγράφοντας τίς ἐντυπώσεις τῆς δεύτερης προσπάθειας, ὀνομάζει αὐτὴ τὴν ἀνάβαση «ἀποτυχία τοῦ 1910». Ἀποχαιρετώντας ὁμως τοὺς φίλους του δήλωσε πεισματικά πὼς θά ἐπανέλθῃ τοῦ χρόνου γιὰ τὴν κατάκτηση τοῦ Ὀλύμπου.

ΤΡΙΤΗ ΚΑΙ ΜΟΙΡΑΙΑ ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΚΑΤΑΧΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ ΑΠΟ ΤΟΝ Ε. ΡΙΧΤΕΡ

Κράτησε τὴν ὑπόσχεσή του ὁ Γερμανὸς ἐπιστήμονας. Δύο παράγοντες κατὰ τὴ γνώμη μας τὸν ὀδήγησαν στὴν τρίτη ἀπόπειρα τῆς ἀνάβασης. Ὁ ἓνας εἶναι ἡ ἔφεση γιὰ μάθησι, τὸ ἐπιστημονικὸ του δαιμόνιο, ὁ ἄλλος εἶναι τὸ φυλετικὸ στοιχεῖο πού τοὺς διακρίνει, ἐννοῶ τὴν ἐπιμονὴ καὶ ὑπομονὴ τῆς φυλῆς.

Βρισκόμαστε στίς 20 τοῦ Μᾶη στὰ 1911. Ὁ Ε. Ρίχτερ φτάνει στὴ Θεσ)νικὴ χωρὶς νὰ μπορέσῃ νὰ βρῆ συντροφιά. Τὸ βράδυ τῆς ἴδιας μέρας φτάνει στὴν Κατερίνη, ἐδῶ σχηματίζει τὴν συνοδεῖα του, πού τὴν ἐνισχύει μὲ 4 χωροφύλακες. Ἀφοῦ λοιπὸν μὲ κάθε λεπτομέρεια προετοιμάσθηκε, ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὴν Κατερίνη ἀκολουθώντας καὶ πάλι τὸ δρόμο τῆς Πέτρας καὶ φθάνει στόν Κοκκινοπλό. Ἐδῶ φιλοξενεῖται καὶ

πάλι στό άρχοντικό του Γιάννη Μαρωνίδα, φίλο του παλιό από την προηγούμενη φιλοξενία στό σπίτι του. Έπειδή έκείνη άκριβώς τήν έποχή είχε χιονίσει σέ ύψόμετρο 1900 μέτρα ύποχρεώθηκε από τά πράγματα καί γιά άσφαλέστερη πορεία νά παρατείνει τήν παραμονή του στό σπίτι του Μαρωνίδα γιά μερικές μέρες.

ΕΙΔΟΠΟΙΕΙΤΑΙ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΚΟΠΕΙΑ

Μέ τόν έρχομό του Ρίχτερ στή Θεσ)νίκη καί τήν θεώρηση του Διαβατηρίου του στό Έλληνικό προξενείο τής Θεσ)νίκης είδοποιείται συγχρόνως καί ή κατασκοπεία του Έλληνικού Γενικού Έπιτελείου Στρατου. Άμέσως μετά είδοποιείται ό "Έλληνας πρόξενος Έλασσόνας Λεωνίδας Χρυσαιθόπουλος. Τόν είδοποιούν οί Έλληνικές Στρατιωτικές Υπηρεσίες Λαρίσης, νά διοργανώση τήν άπαγωγή του Ε. Ρίχτερ μέ τήν άυστηρή προειδοποίηση πώς δέν θα έπρεπε γιά κανένα λόγο νά εισέλθουν οί άπαγωγείς σέ χώρο τής Έλληνικής Έπικράτειας πού τά όροθετικά της σήματα βρίσκονταν τότε στή Λοφοσειρά τής Μελούνας όπως είχαν καθορισθή από τήν συνθήκη του Βερολίνου του 1881.

ΚΑΛΕΙΤΑΙ Ο Γ. ΜΑΡΩΝΙΔΗΣ

Γιά νά πετύχει άπόλυτα ή έπιχείρηση αύτή πού πολλά προσδοκούσε ή Έλληνική Κυβέρνηση, προηγήθηκε στάδιο συννεοήσεων καί προπαρασκευών.

Τόν σπουδαιότερο ρόλο στήν έπιχείρηση «άπαγωγή του Ρίχτερ» θα έπωμίζονταν ό άνθρωπος πού φιλεξενούσε τόν Ρίχτερ. Ήταν ό ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΡΩΝΙΔΗΣ, πρόσωπο μέ φήμη καί μεγάλη έχτίμηση ήταν άνθρωπος πού ξεχώριζε γιά τή σύνεση καί τήν όξυδέρκεια, άν σ' αυτό προσθέσουμε τήν οικονομική του άνεση, ήταν έμπορος τής περιοχής Κοκκινοπλου, καί τήν έγκράτεια στους λόγους, δέν μπορούμε παρά νά ύπογραμμίσουμε τήν πρώτη μεγάλη έπιτυχία, τήν καλή άρχή μ' άλλα λόγια, του Έλληνα πρόξενου Λεωνίδα Χρυσανθόπουλου. Έκτός όμως από τά προσόντα αυτά ό ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΡΩΝΙΔΗΣ διέθετε κι' έ-

να ακόμα έξ' ἴσου σημαντικό. Εἶχε μεγάλο κύκλο γνωριμιῶν καί σ' ὄλες του τίς συναναστροφές κατόρθωνε πάντα νά ἐπιβάλλεται, νά ἐμπνέη σεβασμό χάρη στή δύναμη καί τήν πειθῶ τῶν λόγων. Ἦταν ἀνθρώπος πού θά μπορούσε θαυμάσια νά βοηθήσῃ τίς Ἑλληνικές ἀρχές πού ἀπό καιρό προετοιμάζονταν γιά τήν τελική ἀναμέτρηση μέ τίς Τουρκικές δυνάμεις. Γι' αὐτό καί τόν ὀνόμασαν πρόεδρο τῆς ἑπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς Κοκκινοπλοῦ.

Καλεῖται λοιπόν ὁ ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΡΩΝΙΔΗΣ μέ σῆμα στό Ἑλληνικό Προξενεῖο Ἐλασσόνας. Παράλληλα φθάνει στό Προξενεῖο καί Ἑλληνας ἀξιωματικός μέ πολιτική περιβολή, πού κατόρθωσε καί πέρασε κρυφά τά σύνορα ἀπό τήν πλευρά τῆς Τσαριτσάνης. Ἡ συνάντηση τοῦ ΜΑΡΩΝΙΔΗ μέ τόν Ἑλληνα ἀξιωματικό εἶχε καθορισθῆ νά γίνῃ τὸ πρῶτὸν στίς 24 τοῦ Μάη 1911 στό Ἑλληνικό Προξενεῖο Ἐλασσόνας, πού στεγάζονταν τότε στό σπίτι τοῦ Σάνδα στό συνοικισμό Ἀμπελοκήπων (Βαρόσι) Ἐλασσόνας. Ἐκεῖ ὁ πρόξενος τοῦ ἀποκάλυψε τὸ σκοπὸ τῆς τόσο βιαστικῆς πρόσκλησης. Μέ δύο λόγια τοῦ εἶπε πῶς «πρὲνὰ συλληφθῆ ὁ Γερμανὸς ἐπιστήμονας Ε Ριχτερ καί μάλιστα ἀπὸ τοὺς ληστές τοῦ Ὀλύμπου». Ἡ κατάσταση ἦταν σοβαρὴ ὅσο καί ἐπείγουσα καί δὲν χωροῦσαν ταλαντεύσεις. Ὁ ΜΑΡΩΝΙΔΗΣ ἔπρεπε γρήγορα χωρὶς περιστροφές νά καθορίσῃ τὴ θέση του καί τὸ βαθμὸ τῆς βοηθείας πού θά μπορούσε νά προσφέρῃ στήν περίπτωσιν αὐτή. Ἀναβολὴ δὲν χωροῦσε. Τὴν ὥρα πού οἱ δύο συνομιλητές του, ὁ Ἑλληνας πρόξενος Χρυσανθόπουλος καί ὁ Ἀξιωματικὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ, πού δυστυχῶς μᾶς εἶναι ἀγνωστο τὸ ὄνομα του παρ' ὄλες τίς ἔρευνες πού κάναμε δὲν κατορθώσαμε νά πληροφορηθοῦμε τίποτα τὸ συγκεκριμένο, κρέμονταν ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ ΜΑΡΩΝΙΔΗ καί περιμέναν μέ ἀγωνία καί δικαιολογημένο ἐκνευρισμὸ τὴν ἀπάντησιν, ὁ Πρόεδρος τῆς Μυστικῆς Ἐπαναστατικῆς Ἐπιτροπῆς Κοκκινοπλοῦ στάθμιζε καταστάσεις καί ξεδιάλυνε τὰ ἀλληλοσυγκρουόμενα συναισθήματα. Φιλοξενία καί παράδοσιν τοῦ φιλοξενουμένου στοὺς ληστές ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος, πατριωτισμὸς καί καθῆκον πρὸς τὴν πατρίδα ἀπὸ τὸ ἄλλο. Δύσκειλες, στιγμές, φοβερότὸ διλλημα ὄχι ὅμως τόσο βαρὺ γιὰ τοὺς ὤμους τοῦ ἀγνοῦ πατριώτη. Στὴν περίπτωσιν αὐτὴ δὲν μετροῦσε τὴ φιλοξενία, μετροῦσε τὸ καθῆκον τοῦ Ἑλληνα, τοῦ κάθε Ἑλληνα, πρὸς τὴν πατρίδα τὴν σκλαβωμένη. Ζωηρὰ σήκωσε τὸ κεφάλι ψηλά καί μέ σταθε-

ρή φωνή πού δέν ἐπιτρέπει ἀμφιβολίες καί ταλαντεύσεις εἶπε τὸ ναὶ καὶ ἔθεσε τὸ ἄτομό του στὶς διαταγές καὶ ὑποδείξεις τῶν δύο συνομιλητῶν του. Εἶπε στοὺς συνομιλητὲς του «Θὰ γίνουν ὅλα ὅπως θέλετε καὶ πιστεύω πὼς θὰ πᾶνε καλά, ἂν καὶ σεῖς δεχθῆτε ἓνα ὄρο μου.» Ταραχθῆκε ὁ Πρόξενος, ξαφνιασθῆκε ὁ Ἀξιωματικὸς καὶ μὲ γρήγορες ἐρωτηματικὲς ματιὲς σπάθιζαν τὸ πρόσωπο τοῦ ΜΑΡΩΝΙΔΗ. Ἦθελαν νὰ μάθουν, νὰ μαντεύσουν τί ζητοῦσε, ποιὸς θὰ ἦταν ὁ ὄρος τοῦ ἔμπορου ἀπ' τὸν Κοκκινοπλὸ μὲ τὴ σβέλτη ματιά. Τὸν ΜΑΡΩΝΙΔΗ ὁμως ὄλα τοῦτα τὰ καμῶματα τῶν συνομιλητῶν του δέν στάθηκαν ἱκανὰ νὰ τὸν πτοήσουν. Σταθερὰ, καθαρὰ, μὲ στέρεη φωνή, πού ἦταν σὰν νὰ ὑποδῆλωνε πὼς δέν δέχεται καμμιά ἀντίρρηση, καμμιά ὑποχώρηση, κανένα συμβιβασμὸ ἔθεσε τὸν ὄρο του μὲ δύο λέξεις. «Δέχομαι, εἶπε, μὲ τὸν ἀπαράβατο ὄρο πὼς ὅταν συλληφθῆ ἀπὸ τρύς ληστές, πρῶτον δέν θὰ διατρέξῃ κίνδυνο ἢ ζωὴ του καὶ δεύτερο πὼς θὰ τὸν περιποιηθοῦν. »

Ἦταν ὀλοφάνερο πὼς ἂν ὁ Ἕλληνας πρόξενος δέν δέχονταν τὸν ὄρο αὐτὸ καὶ δέν προθυμοποιούνταν νὰ δώσῃ ἐγγυήσεις ἢ συμφωνία θὰ ναυαγοῦσε καὶ ἡ ἐπιχείρηση θὰ ματαιώνονταν. Καὶ μόνον ἡ ἀνάλυση τοῦ ὄρου πού ἔθεσε ὁ ΜΑΡΩΝΙΔΗΣ φθάνει γιὰ νὰ προσδιορίσουμε τὸν ἄνθρωπο. Τετραγωνικὴ, φωτισμένη λογικὴ καὶ ἀνθρωπιὰ. Δυὸ χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα πού συνθέτουν τὴν ψυχοσύνθεσιν τοῦ ΓΙΑΝΝΗ ΜΑΡΩΝΙΔΗ, τοῦ ἀνθρώπου, πού φιλοξένησε τὸν Ε. ΡΙΧΤΕΡ καὶ πού θὰ διαδραμάτιζε σπουδαῖο ρόλο, ἴσως τὸ σπουδαιότερο στὴν ἐπιχείρηση τῆς ἀπαγωγῆς.

Ἄφοῦ ἀναγκάστηκαν ἀπὸ τὰ πράγματα καὶ τὴν «ἀνάγκην φιλοτιμίαν ποιούμενοι» δέχτηκαν τὸν ὄρο, ἔδωσαν καὶ τίς ἀπαραίτητες ἐγγυήσεις καὶ ἡ συζήτηση προχώρησε. Ὑστερα ἀπὸ σκέψεις καὶ ἀνταλλαγὴ γνωμῶν ὁ ΜΑΡΩΝΙΔΗΣ προτείνει σὰν πιὸ κατάλληλο πρόσωπο πού θὰ ἔκανε τὴν ἀπαγωγή τὸν ἀρχιληστή Λιόλιο. Κι' αὐτό, γιατί γινώριζε πὼς ἦταν ἄριστος σκοπευτὴς καὶ ψυχραίμος ἀρχηγός. Γινώριζε ὁμως καὶ κάτι ἀκόμα ὁ ΜΑΡΩΝΙΔΗΣ, πού ἀσφαλῶς βάρυνε περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο στὸ νὰ πάρῃ τὴν ἀπόφαση αὐτὴ καὶ νὰ ὑποδείξῃ τὸν Λιόλιο. Γινώριζε λοιπὸν πὼς ὁ Λιόλιος τὸν τελευταῖο καιρὸ εἶχε μετανιώσει καὶ ἤθελε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴ ζωὴ τῶν ληστῶν. Πάντοτε σὲ κάθε εὐκαιρία ἔλεγε πὼς «ὅταν θὰ ῥθῆ τὸ Ἑλληνικὸ, ἢ ἀπελευθέρωση, τότε θὰ παρουσιασθῶ, θέλω νὰ γίνω νομιμόφρων». Ἦταν λοιπὸν,

ὅπως μαντευθῆ ὁ ἀναγνώστης, τῆς ἐργασίας αὐτῆς, μοναδική εὐκαιρία γιὰ τὸ ΜΑΡΩΝΙΔΗ νὰ ἐκμεταλλευτῆ τὴν ψυχικὴ κατάστασιν τοῦ Λιόλιου. Ἡ πρότασις ἔγινε δεχτή καὶ ἀναθέτουσιν τὸν ΜΑΡΩΝΙΔΗ νὰ συναντηθῆ μετὰ τὸν Λιόλιο γιὰ νὰ τὸν πείσῃ ν' ἀναλάβῃ τὴν ἐπιχειρήσιν. Ὅπως ἦταν φυσικὸ ὁ Μαρωνίδης δέχεται καὶ ὑπόσχεσιν νὰ φέρῃ σὲ αἴσιον τέρμα τὴν ὅλην ἐπιχειρήσιν. Ἀφοῦ συζήτησαν καὶ τίς τελευταῖαι λεπτομέρειαι καὶ πῆρε ὅλες τῖς ἐντολὰς, ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὴν Ἐλασσόνα τίς ἀπογευματινὰς ὥρας στίς 25 τοῦ Μάη καὶ τὸ βράδυ τῆς ἴδιας μέρας φθάνει στὸ χωριὸν Πύθιο (Σέλος). Ἐκεῖ τρέχει νὰ συναντήσῃ τὸν φίλον τοῦ Δημήτρη Ἰωάν. Ἀδάμου πρόεδρον τῆς τοπικῆς ἐπαναστατικῆς Ἐπιτροπῆς. Ἐνημερώνει τὸν Δημήτρη Ἀδάμου γιὰ τὴν ἐπιχειρήσιν τῆς ἀπαγωγῆς καὶ τὸν σκοπὸν αὐτῆς καὶ τὸ ἴδιον βράδυ σὲ πολὺ προχωρημένη ὥρα ἀναχωρεῖ μετὰ κάθε μυστικότητι, ὅπως ἄλλωστε εἶχε φθάσει στὸ Πύθιο, γιὰ τὸ Κοκκινοπλὸν. Ἐδῶ τὴν ἄλλην μέραν πρῶτῃ—πρῶτῃ καλεῖ στὸ σπιτιὸν τοῦ μετὰ κάθε συνωμοτικὸν καὶ μυστικὸν τρόπον τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς. Σ' αὐτοὺς ἐκθέτει τὴν κατάστασιν καὶ ἀφοῦ ζήτησε τὴν συμπαράστασίν τοις γιὰ νὰ φέρῃ σὲ αἴσιον πέρας τὴν ἐντολήν ποῦ τοῦ ἀνέθεσαν καὶ ποῦ δέχτηκε σὰν καλὸς πατριώτης ζήτησε ἀπὸ τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς νὰ εἰδοποιηθῆ ὁ Καπετὰν Λιόλιος. Ἐνας ἀπὸ τὴν ἐπιτροπήν ὁ πιὸ νέος ἀναλαμβάνει τὸ ἔργον αὐτό. Φεύγει ἀμέσως ὅσο πιὸ γρήγορα μποροῦσε γιὰ τὸ κρυσφύγετον τοῦ ληστῆ, μετὰ σκοπὸν νὰ τὸν συναντήσῃ καὶ νὰ τοῦ πῆ πῶς τὰ ὑπόλοιπα μέλη τῆς ἐπιτροπῆς τὸν περιμένουν γιὰ τὰ τοῦ ἀνακοινώσουσιν κάτι σπουδαῖον. Ὁ Λιόλιος πείθεται, κατεβαίνει στὸ χωριὸν καὶ κατευθύνεται στὸ σπιτιὸν τοῦ ΜΑΡΩΝΙΔΗ μετὰ συντροφίαν τὸ μέλος τῆς ἐπιτροπῆς. Ἐδῶ ὁ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ἀναπτύσσει τὸ σχέδιον τῆς ἀπαγωγῆς τοῦ Γερμανοῦ Ἐπιστήμονα Ρίχτερ καὶ τοὺς σκοποὺς τῆς ἀπαγωγῆς, καθὼς καὶ τὸν διεθνή ἀντίκτυπον ποῦ προσδοκοῦσε ἡ Ἑλλάδις ἀπὸ τὸ γεγονός αὐτό. Φροντίζει ὁμως παράλληλα νὰ τοῦ τοιμήσῃ πῶς πρέπει μετὰ κάθε θυσίαν νὰ μὴν κινδυνεύσῃ ἡ ζωὴ τοῦ Ρίχτερ καὶ νὰ τὸν περιποιούνηται. Ἀφοῦ συζήτησαν καὶ τὴν τελευταίαν λεπτομέρειαν, ἀποφάσισαν νὰ μὴ στήνῃ τὴν ἐπιχειρήσιν καὶ τοὺς Γιώργον Γιαμούζην καὶ Βασ. Μπαλούκα, Κοκκινοπλίτες κι' αὐτοὶ, γιὰτὶ αὐτοὶ θὰ ἦσαν οἱ συνοδοὶ τοῦ Ρίχτερ στὴν προσπάθειάν του νὰ κατακτήσῃ τὸ θρόνον τοῦ Ἑλληνικοῦ Δωδεκάθεου.

27 ΤΟΥ ΜΑΗ 1911 - ΣΥΛΛΗΨΗ ΤΟΥ ΡΙΧΤΕΡ

Ὁ γρήγορος ρυθμός τῆς ἐπιστροφῆς, ἡ ταχύτατη ἐνημέρωση τῶν μελῶν τῆς ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ ληστή Λιόλιου ἐξηγοῦνται καὶ δικαιώνονται μὲ τὴν ἡμερομηνία πού πιὸ πάνω ἀναφέρουμε.

Φαίνεται πὼς ὁ ΜΑΡΩΝΙΔΗΣ γνῶριζε τὴν ἡμερομηνία πού ὁ Ρίχτερ θὰ ἔκανε τὴν πρώτη δοκιμαστικὴ προσπάθεια ν' ἀνέβη στὴν κορυφὴ «Φλάμπουρο» στίς 27 τοῦ Μαῆ γι' αὐτό καὶ ἔσπευσε. Εἶναι φανερό πὼς δὲν τοῦ ἔμενε χρόνος. Τὰ πάντα λοιπὸν ἦταν ἔτοιμα. Ὁ Ρίχτερ ξεκινᾷ γιὰ τρίτη κατὰ σειρά φορά σὲ μιὰ προσπάθεια κατάκτησης καὶ ἐξερεύνησης τοῦ Ὀλύμπου. Αὐτὴ τὴν φορά συνοδεύεται ἀπὸ δυὸ Κοκκινοπλίτες, τὸν Γιώργο Γιαμούζη καὶ Βασίλη Μπαλούκα καὶ δυὸ Τούρκους χωροφύλακες. Φθάνει μέχρι τὴν τοποθεσία «Φλάμπουρο». Στό γυρισμό ἢ συνοδεία ξεκουράζεται στὴν πηγὴ «Ροῦδι». Ἡ νύχτα δὲμως πλησιάζει καὶ πρέπει νὰ ἐπιστρέψῃ. Ἀπότομα ἀκούγονται δυὸ πυροβολισμοὶ ἐνῶ ὁ ἓνας ἀπὸ τοὺς δυὸ Τούρκους χωροφύλακες σωριάζεται νεκρός. Ἀμύνεται ὁ δεύτερος χωροφύλακας καὶ οἱ πυροβολισμοὶ γίνονται πυκνότεροι, ἐνῶ ὁ ἕχθρὸς μένει ἀθέατος. Πρὶν συνέλθουν ἀπὸ τὴν ἐκπληξή τους ὁ Ρίχτερ καὶ οἱ συνοδοὶ του βλέπουν νὰ σωριάζεται νεκρὸς καὶ ὁ δεύτερος Τούρκος χωροφύλακας. Ἀμέσως ξεπετιοῦνται ἕξ (6) ἄνδρες μὲ ἀρχηγὸ τους τὸν Λιόλιο καὶ κατευθύνονται πρὸς τὸν Ρίχτερ, πού δὲν προβάλλει καμμιά ἀντίσταση γιὰτὶ καταλαβαίνει πὼς θὰ ἦταν χαμένη ὑπόθεση. Ζέρει πὼς βρίσκεται στὰ χέρια τῶν ληστῶν καὶ πὼς δὲν ἔχει νὰ φοβηθῆ τίποτα ἀπὸ μέρους αὐτῶν. Ἀφοῦ βεβαιώθηκαν οἱ κλέφτες γιὰ τὸν θάνατο τῶν δυὸ Τούρκων χωροφυλάκων στήνουν ἓνα μικρὸ πρόγευμα πού τό μοιράζονται μὲ τὸν καινούργιο φιλοξενούμενὸ τους. Ἀπ' ἐκεῖ ὀδηγοῦν τὸν αἰχμάλωτό τους στὰ βάρη τῆς τοποθεσίας «Σταλαματιὰ» στό βᾶθος αὐτοῦ τοῦ λαιμοῦ πού ἦταν σκεπασμένος μὲ νησιδὲς ἀπὸ χιόνια, πού μὲ πολὺ προσοχὴ τίς ἀποφεύγουν γιὰ νὰ μὴν ἀφήσουν ἴχνη. Ἀπὸ τὴν ἐξοδο τῆς Σταλαματιᾶς καταλήγουν στὴ λαγκαδιὰ πού ἀπλώνεται ἀπὸ τὸν Κοκκινοπλὸ ἴσα μὲ τό Σέλος (Πύθιον). Ἐδῶ, ὅπως εἶχε συμφωνηθῆ καὶ γιὰ τὴν ἐνημέρωση τῶν μελῶν τῆς ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς, ἀνάβονται συνηματικὲς φωτιές. Ὅσο βρίσκονται κοντὰ στό χωριὸ Σέλος ἓνας ἀπὸ τοὺς ληστὲς φεύγει μὲ τὴν ἐντολὴ νὰ μπῆ μέσα στοῦ χωριὸ γιὰ νὰ δώσει στὸν Δημ. Ἀδάμου στὰ

Ίδια του τά χέρια, — ξέρουμε πώς είναι πρόεδρος τῆς τοπικῆς ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς, — γράμμα τοῦ Λιόλιου πού ἀναφέρει στό Ἑλληνικό προξενεῖο Ἐλασσόνας τήν σύλληψη τοῦ Ρίχτερ*. Τό σημεῖωμα δόθηκε καί ἡ συμμορία ξεκίνησε ἀμέσως μέ κατεύθυνση τῆ Μελοῦνα. Γιά τόν Ρίχτερ πού γνώριζε τήν περιοχή, γιατί εἶχε μελετήσει μέ προσοχή στοὺς χάρτες ὀλόκληρη τήν περιφέρεια, ἦταν εὐκόλο νά προσανατολισθῆ μέ περισσότερη εὐκολία τίς βραδυνές ὥρες ἀπό τά φῶτα τοῦ Τιρνάβου. Ἡ πορεία ὁμως σταμάτησε ὑποχρεωτικά, γιατί ὁ Καπετάν Λιόλιος διαπίστωσε σημάδια κόπωσης τοῦ Ρίχτερ. Ἀποφασίζουν λοιπόν νά ἐφαρμόσουν τό σύστημα τῆς μικρᾶς ξεκούρασης, ἐνῶ παράλληλα ἀκολουθοῦν συχνά ἀντίθετες νυχτερινές πορεῖες μέ μοναδικό σκοπό νά φέρουν σύγχυση στόν προσανατολισμό καί τήν στοίχιση δρομολογίου τοῦ Ρίχτερ. Στό διάστημα αὐτό φυσικά οἱ Τουρκικές ἀρχές, μόλις πληροφορήθηκαν τή σύλληψη τοῦ Ρίχτερ καί τόν φόνο τῶν δύο Τούρκων ἀστυνομικῶν, κινητοποιοῦνται.

Ἀρχοντικό τοῦ ΓΙΑΝΝΗ ΜΑΡΩΝΙΔΗ στόν Κοκκινοπλό ὄπου φιλοξενήθηκε δύο φορές ὁ Ε. Ρίχτερ. Τό σπίτι πурπολήθηκε στή κατοχή ἀπό τοὺς Γερμανούς.

* Τό γράμμα τοῦ Λιόλιου πρὸς τόν Δημ. Ἀδάμου ἔχει ἔτσι:

Ἀγαπητέ Μήτσου

Τοῦν Φράγκου (Εὐρωπαϊόν) τοῦν πιάσαμε Νά στίλις Μπουσούλα (σημεῖωμα) στοῦν Πραματεβτή στήν Ἐλασσόνα. Κατάλαβις.

Γ. Λιόλιος

Ἀντιγράψουμε sic τό γράμμα πού βρίσκεται στά χέρια μας.

* Ὅλες οἱ χρονολογίες τῶν κειμένων μπαίνουν μέ τό παλιό ἡμερολόγιο.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

Εύκολο είναι στον αναγνώστη νά αντιληφθῆ τό σκάνδαλο σ' ὄλο τό μέγεθος, ποιές ἦταν οἱ διπλωματικές συνέπειες καί πόσο ξέπεσε στό μάτια τῆς διεθνῆς κοινῆς γνώμης, ἡ δύναμη τῶν Τουρκικῶν ὄπλων. Πρὶν ὅμως προχωρήσουμε στήν περιγραφή τοῦ διπλωματικοῦ ἐπεισοδίου πού ἀκολούθησε ἄς ἀφήσουμε τὸν ἴδιον τὸν Ρίχτερ νά μᾶς περιγράψῃ τὴν περιπέτεια τῆς σύλληψης του: « Σέ λίγες μέρες, ἀφηγεῖται ὁ Ρίχτερ, ὄλα τὰ σύνορα καταλήφθηκαν ἀπὸ Τουρκικά στρατεύματα. Ἦταν μιὰ γραμμὴ στρατοῦ πού ἀρχίζε ἀπὸ τὴν Πίνδον καί σταματοῦσε στό Αἰγαῖο πέλαγος. Μιὰ μέρα πέρασε, λίγα μόλις μέτρα μακρύτερα, ἀπὸ τό κρυσφύγετο τῶν ληστῶν τουρκικὴ περιπόλος. Ἦθελα πολὺ νά φωνάξω, νά τοὺς καλέσω σέ βοήθεια, τό μακρὺ ὅμως μαχαίρι τῶν ληστῶν πού ὑψώνονταν πάνω ἀπὸ τό κεφάλι μου σὰν πύρινη ρομφαία, θαυματούργησε. Μὲ καθήλωσε, μ' ἀνάγκασε νά σιωπήσω. Ἀργότερα πολὺ, σὰν ἐξαντλήθηκαν οἱ δυνάμεις μου ἀπὸ τίς τλαιπωρίες, μετάνοωσα γιὰ τὴν ἔλλειψη θάρρους πού εἶχα στήν κρίσιμη ἐκείνη στιγμή καί πού μποροῦσα, ἂν ἐκμεταλλεῖτομινα τὴν περίσταση, νά ἐλευθερωθῶ ». Καί συνεχίζει ὁ Ρίχτερ ἔτσι: « Στὶς ἀρχές Ἰουνίου, οἱ ληστὲς μ' ὀδήγησαν ἀφοῦ πρῶτα ἔκλεισαν τὰ μάτια μου, στό Κουτάβι. Ἐδῶ ἔμεινε ὀλόκληρη ἡ ὀμάδα περιορισμένη σ' ἓνα φιλικὸ σπίτι μέχρι τὴν 13 τοῦ Ἰουνίου. Τὸ Κουτάβι εἶναι μικρὸ χωριὸ στους πρόποδες τοῦ Κάτω Ὀλύμπου καί μάλιστα στό βορειότερο ἄκρο τῆς μεγάλης πεδιάδας τῆς Λάρισας. Εἶναι ἐδῶ πού οἱ ληστὲς ἐπαιρναν τίς ἐφημερίδες τους παρακολουθοῦσαν τίς ἀναζητήσεις τῶν ἀποσπασμάτων γι' αὐτοὺς, ὄχι χωρὶς νά κρύψουν τὴν ἀνησυχία τους καί μιὰ αἰχμὴ ὑπερηφάνειας σὰν ἔβλεπαν τὰ ὀνόματά τους νά φηγουράρουν στὶς στήλες τῶν Ἐφημερίδων τῆς ἐποχῆς. Εἶχαν γίνοι μορφές Πανελλήνιες, εἶχαν ἠρωοποιηθῆ ἀπὸ τὴν μιὰ μέρα στήν ἄλλη. Ἐννιά μέρες ὕστερα ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσία μου, ἔξακολουθεῖ νά ἀφηγεῖται ὁ Ρίχτερ, ἔκανε τὴν ἐμφάνισή της μιὰ φάλαγγα ἀπὸ μουλάρια. Ἡ φάλαγγα σταμάτησε κάτω ἀπὸ ἓναν πλάτανο πέρα στήν πεδιάδα. Τὰ μουλάρια ἦταν φορτωμένα χρυσάφι. Ἡ ὥρα καί ὁ τόπος τῆς συνάντησης θά ὀρίστηκε βέβαια ἀπὸ τοὺς ληστὲς. Ἦταν τὰ λῦτρα πού ζήτησαν οἱ κλέφτες καί πού οἱ Ὄθωμανικὲς ἀρχὲς ἔσπευσαν νά ἱκανοποιήσουν μὲ ρυθμὸ πού δὲν θύμιζε καθόλου ἀνατολι-

Ὁ πρωτεργάτης τῆς ὑπόθεσης Ρίχτερ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΡΩΝΙΑΗΣ

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ
Ὁ τελευταῖος πρόξενος τῆς Ἑλλάδας
στὴν Ἐλασσόνα

τικες συνήθειες. Δεκαεπταχίλιες λίρες Τουρκίας περιεῖχε τό φορτίο. Ὀλοκλήρη ἡ ἀπαίτηση τῶν ληστῶν. Μετρήθηκαν οἱ λίρες, μιὰ ἀνέντιμη ὅμως ὑπεξαίρεση τῶν ληστῶν στάθηκε ἀφορμὴ νὰ διακοποῦν οἱ διαπραγματεύσεις, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν καθυστέρηση τῆς δικῆς μου ἀπελευθέρωσης.* Τὴν νύκτα στὶς 13-14 Ἰουνη μ' ἔσυραν ἔξω ἀπὸ τὸ χωριό ποὺ ἦταν κυκλωμένο ἀπὸ τοὺς Τούρκους χωροφύλακες. Πέρασα μὲ τὴν συνοδεία τῶν ληστῶν ὅπῳ ἓνα μονοπάτι, ξεφύγαμε ἀπὸ τὰ χέρια τῶν Τούρκων καὶ ἀνοιχτήκαμε στὴν πεδιάδα καὶ στά ἔλη Μάτι μὲ πορεία πρὸς τὰ δυτικά. Βαίσαμε ὥρα πολλή, τελικὰ φθάσαμε στὴν διασταύρωσι τῆς ὁδοῦ Τιρνάβου—Μελούνας. Ἐδῶ ἀρχίζει τό καταλυτικὸ σκαρφάλωμα, ὁ ἀτέλειωτος ἀνήφορος τῆς Μελούνας ἐπάνω ἀκριβῶς ἀπὸ τὸν αὐτοκινητόδρομο. Στά νῶτα τοῦ λόφου στό κάτω μέρος τοῦ Πέτρινου τοιχώματος, σχεδόν κάθετα, τό μέρος βλέπει σὸν λαιμό τῆς Μελούνας, ἀνοίγεται ἓνα Σπήλαιο μὲ τό στόμιο θαυμασῶς καλυμμέ-

* Σ. τ. Μετ.

Ἡ ὑπεξαίρεση καὶ ἡ καθυστέρηση τῆς ἀπελευθέρωσης τοῦ Ρίχτερ ὀφείλονταν καὶ πάλι σὲ σύσταση τῶν Ἑλληνικῶν ἀρχῶν μὲ τίς ὁποῖες ὁ Λιόλιος συμμορφώνονταν ἀπόλυτα.

νο από θάμνους ήτσι ώστε να είναι άθεατο από την πεδιάδα. Στή σπηλιά αυτή αναγκάστηκα να μείνω μέχρι τις 22 Αυγούστου.

Στή διάρκεια τής αιχμαλωσίας μου είχα τήν εύκαιρία να μελετήσω τις συνήθειες τών κλεφτών. 'Εκείνο πού τους χαρακτηρίζει είναι ή πρωτόγονη απλότητα, έλειπε ή άγωγή και ή έλλειψη αυτή δικαιολογεί τò άγροτικό στους τρόπους και τή φυσική τους τραχύτητα. Παρ' όλα αυτά όμως δέν συγκρίνονται με τήν άπανθρωπιά και έγκληματικότητα τών ληστών τών μεγάλων δρόμων. Διατήρησαν μιá ύποτυπώδη ανεξάλειπτη όμως ανάμνηση τής περασμένης δόξας πού ύποδηλώνεται με τήν ύπερηφάνεια τών τρόπων, ένώ ένα είδος έπιστημότητας προβάλλει στίς πιό συνηθισμένες πράξεις. 'Ανάμεσα στα προτερήματα πού ξεχώριζαν τους προγόνους των, τò αίσθημα τής φιλοξενίας είναι έντονο και έκδηλο μά πού δυστυχώς κατά τή γνώμη μου εξαφανίζεται.*

Μητροπολίτης Έλασσόνας ΝΕΟΦΥΤΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙ-
ΔΗΣ στήν εποχή 1910-1916

* Σ. τ. Μετ.

Εύτυχώς για τή φυλή μας διαφεύδεται ό Γερμανός έπιστήμονας Ρίχτερ.

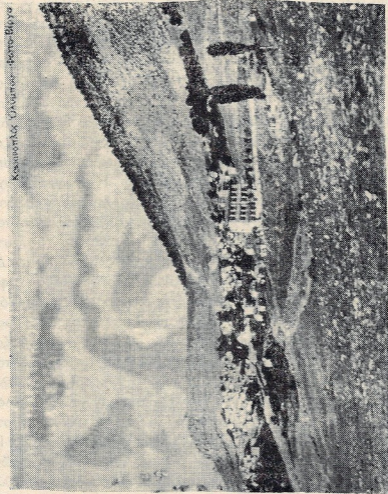
**Ὁ Καπετάν Λιόλιος με τὸ πρωτοπαλληκαρὸ του τὸν Καστανάρα
ἀπὸ τὸν Κοκκινοπλό.**

Κάθε πρωΐ καί κάθε βράδυ προσεύχονταν γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τὴν πραγματοποιοίηση τῶν σχεδίων των, παληὰ συνήθεια ποὺ ὀφείλεται στὴν ἀπλότητα τῶν ἀνθρώπων καὶ στὸ ἔντονο αἶσθημα τοῦ «θηρσκεύεσθαι». Οἱ συζητήσεις μεταξὺ των γίνονταν πάντα με ζωηρὲς χειρονομίες, ὅμως χαμηλόφωνα. Ἦταν τὸ αἶσθημα τῆς προφύλαξης καὶ τῆς αὐτοσυντήρησης ποὺ τοὺς ὀδηγοῦσε στὴν ψιθυριστὴ σχεδὸν συζήτηση. Ὅλα μαρτυροῦσαν πὼς ὑπάκουαν σὲ

μιά καθοδηγητική γραμμή που τήν είχαν χαράξει από πριν, χωρίς ωστόσο να έχουν δοθη τυπικές διαταγές. Πέρασε αρκετός χρόνος μέχρι να ξεχωρίσω ποιός από όλους άσκοϋσε τό έργο του όρχηγοϋ. 'Η συμμορία διοικείται από δύο γεροντότερους. Τόν ένα συνήθιζαν να τόν ονομάζουν Καπετάν — Λιόλιω. Αϋτός εκφράζονταν με περισσότερη εύχέρεια από τούς άλλους, σπάνια όμως καυχιόνταν για τὰ δικαιώματα τῆς άρχηγείας ενώ παράλληλα σέβονταν τήν γνώμη του συναδέλφου, του πιό ήλικιωμένου. Αϋτός ό δεύτερος φαίνεται πως περνούσε τὰ πενήντα χρόνια, είχε όμως μόρφωση άνώτερη σε σύγκριση με τούς άλλους συντρόφους του. Αϋτός έγραφε τὰ γράμματα που έστελναν στις διάφορες άρχες. 'Ο πιό νέος από τήν συμμορία δέν ξεπερνούσε τὰ είκοσι χρόνια, θά ήταν ίσως λιποτάκτης του Στρατοϋ. "Ένας μόνο παρουσίαζε όψη έγκληματική και με τούς τρόπους του πρόδινε κακές και άπάνθρωπες συνήθειες. 'Από τούς έξι (6) άνδρες τῆς συμμορίας ήταν ένας Βλάχος, ό άλλος 'Αλβανός, ένας τρίτος από τήν Πάτρα και οι υπόλοιποι τρεις κατάγονταν από τήν περιοχή του 'Ολύμπου. Ψυχή όλων αϋτών ήταν ό Καπετάν — Λιόλιος»

Και συνεχίζει ό Ρίχτερ τήν αφήγησή του. «'Από τάς συζητήσεις, τις χειρονομίες τὰ φευγαλέα βλέμματα που έπεφταν πάνω μου υποπτεύομαι πως είχαν πρόθεση να με σκοτώσουν στην περίπτωση που δέν θά έπερναν όσα λϋτρα ζητούσαν. Δέν άποκλείεται όμως όλες αϋτές οι συζητήσεις να είχαν σαν σκοπό τόν ψυχολογικό πόλεμο έναντιόν μου.

Μεταξύ 'Ιουλίου και Αϋγούστου οι δυο καπεταναίοι άπουσίασαν γύρω στις 30 μέρες. "Όταν επέστρεψαν έγινε ζωηρή συζήτηση και κριτική. Φαίνεται πως θά καταβλήθηκε μέρος, τό μεγαλύτερο ίσως, από τὰ λϋτρα που με πολύ προσοχή και μ' όλα τὰ μέτρα ασφάλειας τὰ τοποθέτησαν σε κρύπτη μιās Μονῆς. Οι ληστές όμως άπαιτούσαν κι' άλλα, τρώγοντας έρχεται ή όρεξη, λέμε στην πατρίδα μου. Οι μακροχρόνιες συναντήσεις και διαπραγματεύσεις με διάφορα άτομα έμεινε για μένα ένα αίνιγμα άξεγήγητο. Στο μεταξύ ή άναμονή τώσων ήμερών νέκρωσε μέσα μου κάθε έλπίδα σωτηρίας. 'Η έξουθενωτική άδράνεια, ή λιγοςτή και χωρίς ποικιλία τροφή, τέλος οι εκφοβισμοί και τρομοκρατίες τών ληστών που συστηματικά άσκοϋσαν πάνω μου ήταν αρκετά ώστε να φθάσω σε κατάσταση άξιοθρήνητη με άποτέλεσμα τή φυσική και ήθική κατάπτωση μου.

Κεραυροί Ν. Ολύμπου - Φωτο: Βίβρα

Άποψη του Κοκκινόπου. Στο βάθος φαίνεται το ξεκκλήσι
« Άγιος Αθανάσιος »

Έτσι μέ άτέλειωτες ταλαιπώριες, κακουχίες, στερήσεις, φθάνουμε στις 22 τοῦ Αύγουστου. Ἡ ἡμερομηνία αὐτή μέ βρίσκει κουρέλι ψυχικά καί σωματικά, εἶναι ὁμῶς εὐλογημένη μέρα. Λευτερώνουμε. Τό βράδυ λοιπόν τῆς μέρας αὐτῆς οἱ κλέφτες ἀποφασίζουν νά μοῦ δώσουν τήν Λευτεριά μου καί ν' ἀπαλλαχθοῦν ἀπό τήν ἐνοχλητική γι' αὐτούς παρουσία μου. Δέν μπορῶ νά ξέρω ποιά ἦταν τά αἷτια αὐτῆς τῆς σωτήριας γιά μένα ἀπόφασης. Αὐτό δέν ἔχει σημασία, ἐκεῖνο πού βαραίνει στήν περίπτωσή μας ἦταν ἡ λευτεριά μου. Μέ διατάζουν λοιπόν, τό βράδυ, στις 22 τοῦ Αύγουστου, νά βάλω τά παπούτσια μου καί νά προετοιμασῶ. Μέ ὁδήγησαν σέ ἀρκετή ἀπόσταση ἀπό τό σπήλαιο, στήν πλαγιά πού δεσπόζει πάνω ἀπό τήν πεδιάδα «ΜΑΤΙ». Ἦταν ἕνα ἀξέχαστο βραδυνό. Ὁ ἥλιος μόλις ἔδυσσε σκορπίζοντας μιὰ χρυσόσκονη ἐνῶ μύρια βομβίσματα ἀνέβαιναν μέσα στό σκοτάδι μέ τήν ἀπλότητα πού ἔχει τό μυρωμένο ἀγέρι. Ἡ ἀπόλυτη ἠσυχία φαίνεται πῶς ἐντυπωσίασε ἀκόμα κι' αὐτούς τούς ληστές πού ἦταν δεμένη ἡ ζωή τους μέ τό βουνό καί τίς μύριες χαρές του. Φτάσαμε σέ μιὰ ραχοῦλά πού ὅπως φαίνεται ἀποτελοῦσε τό σύνορο τῆς λευτεριάς τῶν ληστῶν. Πέρα στόν κάμπο λαμποκοποῦσαν τά φῶτα. Δέν ἔκανα λάθος, ἦταν ἡ γραφική κωμόπολη τῆς Ἐλασσόνας. Ἐδῶ ξαφνικά μέ περιτριγυρίζουν οἱ ληστές. Ἦταν ἀναπάντεχο τό γεγονός, τόσο πού μέ ξάφνιασε, τά εἶχα χαμένα. Νόμισα πῶς ἔφτασε τό τέλος μου. Ὅντας σέ τέτοια κατάσταση καί ἐνῶ ἡ σκέψη μου ἔτρεχε καλπάζοντας γιά ν' ἀγκαλιάση μέ συζυγική στοργή ἀγάπη καί πατρική στοργή γυναῖκα καί παιδιά, αἰσθάνομαι ἕνα δυνατό, ἐγκάρδιο καί γελαστό χειροσφύξιμο, μέχρι νά συνέλθω ἀπό τή ταραχή μου, ἀκολουθεῖ δεύτερο, τό ἴδιο ἀντρικιο καί ἐγκάρδιο καί ὕστερα τρίτο, τέταρτο. Ἀκόμα σφυρίζει στ' αὐτιά μου ἡ μόνη λέξι πού καταλάβαινα, ἀ ν τ ἰ ο.

Ἀκολούθησα ἀμέσως τό μονοπάτι μέ κατεύθυνση πρὸς τά φῶτα τῆς Ἐλασσόνας, αὐτή τή φορά μόνος, ὄχι ὁμῶς ἀσυντρόφευτος ἀλλά μέ ἕνα ἐντονο αἰσθημα φόβου. Ἄνιωξα τό βῆμα μου ἐνῶ σέ κάθε στιγμή περιμένα νά δεχθῶ μιὰ μπαταριά στήν πλάτη μου.

Δέν μπορῶ νά ὑπολογίσω πόσο βάδισα, ξέρω ὁμῶς πῶς ἀκολούθησα κατὰ μῆκος τά σύνορα τῆς Μελόνας. Τέλος ἔφθασα στήν τοποθεσία Καρακόλ (φυλάκιο) κατάκοπος, σχεδόν μισοαναίσθητος. Ἦταν φανερό πῶς οἱ δυνάμεις μου μ' ἐγκατέλειπαν. Ἡ σκέψη ὁμῶς, εὐτυ-

Ἡ Βρύση Κροῦτσαλη ἔξω ἀπὸ τὸν Κοκκινοπλό.

χῶς γρηγοροῦσε κι ἦταν αὐτὴ ὀκριβῶς ποῦ μέ φώτισε τὴν τελευταία στιγμή νὰ διανύσω ἀρκετὴ ἀπόσταση ἔρποντας, ὥστε νὰ πλησιάσω ὅσο τό δυνατόν περισσότερο τοὺς Τούρκους φρουροὺς καί νὰ ἀποφύγω ἔτσι αὐτὸ πού ξέφυγα τόσες φορές ὅταν μέ κρατοῦσαν στὰ χέρια τους οἱ ληστές, τό θάνατο. Σερνάμενος λοιπόν μέ χίλιες προφυλάξεις καί μέ τὴν ψυχὴ στὰ δόντια, ἔφτασα ἐπιτέλους σέ ἀπόσταση λίγων μέτρων ἀπὸ τοὺς Τούρκους φρουροὺς. Ἀμέσως μ' ἀνεγνώρισαν, ἦταν πλέον φανερό πῶς εἶχα σωθῆ.

Τὴν ἄλλη μέρα τό πρωτὶ ἔφτασα στὴν Ἐλασσόνα. Ἐκεῖ μέ ὑποδέχθηκε ὁ Διοικητὴς καί οἱ Τοῦρκοι ἀξιωματικοὶ πού μέ ἀναζητοῦσαν ἐδῶ καί τρεῖς μῆνες. Ὅπως μέ πληροφόρησαν οἱ Τουρκικὲς ἀρχές, πολ-

λά τάγματα είχαν κινητοποιηθῆ χωρίς κανένα ἀπ' αὐτά νὰ πλησιάσῃ, γιὰ κακὴ δική μου τύχη, τὴν πλαγιὰ ποῦ ἀνοίγεται στὸ οὐτόμιο τοῦ δικοῦ μας κρυσφύγεται». Ἐδῶ τελειώνει τὴν τόσο ἀφηγηματικὴ καὶ τόσο ἀποκαλυπτικὴ ἐξήγηση ὁ Ρίχτερ.

Δυστυχῶς γιὰ μᾶς στὴν ἀφήγηση αὐτὴ ὁ Γερμανὸς ἐπιστήμων καὶ φυσιοδίφης Ε Ρίχτερ δὲν ρίχνει κανένα φῶς. Πολλὰ ἐρωτήματα μένουν ἀναπάντητα. Πορ' ὄλες τὶς μεταγειέστερες προσπάθειες τοῦ Ρίχτερ γιὰ νὰ ξεκαθαρίσῃ, ἂν ὄχι ὄλα, τουλάχιστον μερικὰ ἀπ' αὐτὰ τὰ ἐρωτήματα, δὲν μπόρεσε νὰ βρῆ τό μίτο τῆς ὄλης ὑπόθεσης κι' αὐτὸ γιὰτὶ σκόνταφτε πάντα στὴν ἄρνηση τῆς διπλωματικῆς ὑπηρεσίας νὰ ρίξῃ φῶς, νὰ ἐξηγήσῃ τὰ ἀνεξήγητα. Ὅλες οἱ ἐνέργειες ἔμειναν μυστικὲς καὶ ἓνα πελώριο πέπλο μυστηρίου ἀδιαπέραστο κάλυψε τὴν ἐπιχείρηση Ρίχτερ γιὰ πολλὰ χρόνια.

Ἄξιζει στὸ σημεῖο αὐτὸ νὰ παραθέσω μιὰ ἀκόμα παράγραφο ἀπὸ τὴν ἀφήγηση Ρίχτερ. Αὐτὴ ποῦ ἀναφέρεται στὰ συμπεράσματα τὰ δικά του. Γράφει λοιπὸν ὁ Ρίχτερ: « Πιστεύω πῶς οἱ ληστές ἐνεργοῦσαν γιὰ λογαριασμό τρίτου προσώπου ποῦ συνιδέονταν ἀμέσως μὲ πολιτικὲς καὶ διπλωματικὲς ἀρχὲς τῆς Θεσσαλονίκης. Ὅπως κι' ἂν ἔχη ἡ ὄλη ὑπόθεση τῆς ἀπαγωγῆς μου, πιστεύω πῶς στάθηκε ἀφορμὴ γιὰ τὴν ἀπαρχὴ δυσάρεστης διπλωματικῆς ἐξέλιξης μεταξύ Γερμανικῆς καὶ Τουρκικῆς Κυβέρνησης. Δὲν ἀποκλείεται μάλιστα αὐτέσ οἱ δυσἀρεσκεῖες νὰ βάρυναν ἔστω καὶ λίγο στὴν μετέπειτα ἔκρηξη τῶν Βαλκανικῶν Πολέμων τοῦ 1912».

Βέβαια οἱ γινῶμες αὐτέσ τοῦ Ρίχτερ μὲ τὴν πρώτη ματιὰ θεωροῦνται παρακινδυνευμένες, πῶς ὅμως μπορεῖ κανεὶς ἐντελῶς ἀβασάνιστα νὰ τὶς ἀπορρίψῃ ὀλότελα;

Φτάνουμε στὰ 1912. Εἶναι χρονιά σημαδιακὴ μὲ τὶς Ἐθνικὲς ἀνακατατάξεις ποῦ ἀκολούθησαν. Ζεσπᾶ ὁ πόλεμος καὶ ὁ Ἑλληνικὸς Στρατὸς, μὲ τὴν ἀρχηγία τοῦ Διαδόχου Κων(νου) καὶ πολιτικὸ ἡγέτη τὸν φωτεινὸ νοῦ τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου, μπαίνει στὴ Μακεδονία. Παράλληλα μέρος τοῦ στρατοῦ περνᾶει τὸν λαιμὸ τῆς Θρυλικῆς Μελοῦνας, ἐλευθερώνει τὴν Ἐλασσόνα, δίνει τὶς γνωστὲς καὶ δοξασμένες μάχες τοῦ Σαρανταπόρου καὶ σὲ λίγες μέρες ἡ Θεσσαλονίκη μας γίνεται καὶ πάλι Ἑλληνικὴ.

Ἄπο δῶ καὶ πέρα ὁ Ὀλυμπος εἶναι ὀλοκληρωτικὰ Ἑλληνικὸς

καί ἡ δράση τῶν ληστῶν αὐτόματα σημειώνει ὕφεση, ἐνῶ παράλληλα αὐξάνεται τὸ ἀνανεωμένο ἐνδιαφέρον τῶν διαφόρων ἐπιστημόνων καί ὀρειβατῶν γιὰ τὴν κατάκτηση τῆς μυθικῆς κατοικίας τῶν Ὀλύμπιων Θεῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β!

Ο ΤΥΠΟΣ

Νομίζομεν πὼς θά ἦταν σκόπιμο, γιὰ τὴ πληρῆστερη ἐνημέρωση τῶν ἀναγνωστῶν, νὰ παραθέσουμε ἀποσπασματικά τὰ δημοσιεύματα τοῦ Ἑλληνικοῦ καί ξένου τύπου, τὰ σχετικά μέ τὴν ὑπόθεση Ρίχτερ.

Ἀπὸ τίς στῆλεις τῆς ἐφημερίδας «ΠΑΤΡΙΣ» τῶν Ἀθηνῶν μέ διευθυντῆ τότε τὸν Σ. ΣΙΜΟΝ παρακολουθοῦμε τίς διακοινώσεις τῶν πρεσβειῶν. Ἀπὸ τὰ δημοσιεύματα αὐτὰ πρέπει νὰ σημειώσουμε πὼς λάβαινε γνώση μόνο ὁ Καπετάν Λιόλιος. Ἡ κατατόπιση αὐτῆ τοῦ Λιόλιου γίνονταν ἀπὸ εἰδικὸ ἀγγελιοφόρο πεὺ συνδέονταν μέ τὴ στρατιωτικὴ διοίκηση τῆς Λαρίσας καί μέ τὸ Ἑλληνικὸ προξενεῖο Ἐλασσόνας. Ὁ Γερμανὸς ἐπιστῆμονας Ρίχτερ γιὰ ὅλα αὐτὰ τὰ δημοσιεύματα καί τίς διακοινώσεις τῶν πρεσβειῶν εἶχε παντελεῖ ἀγνοια. Τὸ μέτρο ἦταν σκόπιμο καί εἶχε σὰν σκοπὸ νὰ ἀφαιρέσουν ἀπὸ τὸν Ρίχτερ ὅλα τὰ ντοκουμέντα πού, μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση μποροῦσε ἴσως νὰ χρησιμοποιήσῃ καί νὰ δημοσιεύσῃ στὸ διεθνεῖ τύπο δυσφημίζοντας ἔτσι τὸ νεαρό τότε Ἑλληνικὸ Κράτος.—

Ἐφημερίς «ΠΑΤΡΙΣ» 22 Ἰουλίου 1911

Δ)ντῆς Σ. ΣΙΜΟΣ

Ἡ Αἰχμαλωσία τοῦ Ρίχτερ

Οἱ Λησταὶ εἰς Ἐλασσόνα

Ἐγνώσθη χθὲς ἐξ ἀσφαλοῦς πηγῆς ὅτι εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς Ἐλασσόνας καί ἴδια ἐξωθι τῆς Τσαριτσόνης ἐνεφανίσθη ὁ ληστὴς Λιόλιος μετὰ τῆς συμμορίας, τῆς αἰχμαλωτισάσης τὸν Γερμανὸν Ρίχτερ. Ἰσχυρὰ στρατιωτικὴ δύναμις ὑπὸ τὸν ἄλλοτε διοικητὴν Κατερίνης Χαμίτ Βῆην, εἰδικὸν εἰς τὰς καταδιώξεις λησσοσυμμοριῶν, ἐνεργεῖ διὰ τὴν σύλληψιν του, ἀπετάθη δὲ καί πρὸς τὸν Ἑλληνα Μητροπολίτην τῆς περιφέρειας, ἀγγέλων ὅτι θά προβῆ εἰς σχετι-

κὰς ἐρένας. Ὁ Μητροπολίτης ἐδήλωσεν ὅτι εἶναι ἐλεύθερος νὰ ἐνεργήσῃ ὅτι θελήσῃ ἐντὸς πάντα τῶν ὁρίων τοῦ Νόμου. Αἱ πληροφορίες αὗται ἀποτελοῦν μίαν ἀκόμη ἐμπράγματον διάψευσιν τῶν ἀνακριβειῶν τὰς ὁποίας δημοσιεύουν τὰ Γερμανικά φύλλα ὅτι ὁ Λιόλιος κατέφυγεν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος.

«ΠΑΤΡΙΣ» 16 Αὐγούστου 1911

Η ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΡΙΧΤΕΡ

Ἡ Ἐκθεσις Ἑλληνοσ Ἀξιωματικοῦ

Ἡ Γερμανικὴ κυβέρνησις διὰ τὰ λῦτρα

Ἡ ὑπόθεσις τοῦ Ρίχτερ κατόπιν τῶν ἀνακοινώσεων τῆς ἐνταῦθα Τουρκικῆς πρεσβείας, διαψευδουσῶν ἐπισήμως ἀνακοινώσεις τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως τείνει νὰ λάβῃ μορφήν διπλωματικοῦ ἐπεισοδίου, προπάντων μετὰ τὴν τελευταίαν ἀπάντησιν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἐλεγχούσης ψευδῆ τὰ ὅσα ἡ Τουρκικὴ πρεσβεία ἐν τῷ τελευταίῳ αὐτῆς ἀνακοινωθέντι ἀνέφερε. Διότι ἀπὸ τῆς στιγμῆς αὐτῆς ἡ θέσις τοῦ ἐν Ἀθήναις ἐπιτετραμένου τῆς Τουρκίας Γκαλήπ-βὴ συνεννοηθέντος ἀπ' εὐθείας ὄχι μόνον μετὰ τὴν Πύλην, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸν Καϊμακάμη τῆς Ἐλασσόνας προκειμένου περὶ ἀνακοινώσεως θιγούσης τὸ γόητρον τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους καθίσταται ὡποσδήποτε δυσχερῆς. Τὸ ἱστορικὸν τῆς δημιουργηθείσης περιπλοκῆς ἔχει ὡς ἑξῆς: Πρὸ ἕξ μηνῶν ὁ Τούρκος ἐπιτετραμένος ἀπέστειλε πρὸς τὸν κ. Γρυπάρην σημείωμα, διὰ τοῦ ὁποίου διετεινετο ὅτι καθ' ἕως εἶχε πληροφορίας ὁ Ρίχτερ εὑρίσκετο ἀπὸ πολλοῦ ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔδαφους. Ὁ κ. Γρυπάρης ἔσπευσε ν' ἀπαντήσῃ ὅτι ἡ πληροφορία τῆς πρεσβείας δὲν ἦτο ἀληθὴς, διότι οὐδαμῶς τῶν Ἑλληνικῶν συνόρων ἀνεκαλύφθησαν ἰχνη ληστῶν. Τὴν Πέμπτην ὅμως ἡ Τουρκικὴ πρεσβεία ἐδημοσίευσε τὸ γνωστὸν ἀνακοινωθέν τοῦ Καϊμακάμη Ἐλασσόνας, διὰ τοῦ ὁποίου διεψεύδοντο αἱ πληροφορίες τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως. Αὐτὸ εἶναι τὸ ἱστορικὸν τῆς περιπλοκῆς.

ΕΒΡΑΙΟΙ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ

Ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἀνταποκρίσεις τῶν Γερμανικῶν φύλλων καὶ ἰδίᾳ τοῦ «Ἐχωρίου Ἀγγελιοφόρου» δι' ὧν κατεβάλλοντο προσπάθειαι ὅπως ἀποδειχθῇ ὅτι ὁ κ. Ρίχτερ εὑρίσκετο ἀπὸ πολλοῦ ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔδαφους εἰς τὸ κρυψόγητον τῆς συμμορίας Λιόλιου—Καραπιπέρη, εἶναι ἀνάγκη νὰ γνωσθῇ διὰ τὰ ἐξηγηθῇ τὸ πρᾶγμα, ὅτι αὗται ἐγράφοντο κατόπιν συνεννοήσεως μετὰ τοῦ Καϊμακάμη τῆς Ἐλασσόνας ὑπὸ ἑβραίων ἐκ Θεσ(ον)ικῆς ὀργάνων τοῦ Κομιτάτου καὶ ἀνταποκριτῶν τακτικῶν τῶν ἀσχοληθέντων μετὰ τὴν ὑπόθεσιν Ρίχτερ Γερμανικῶν φύλλων. Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις παρὰ τὸ γεγονός ὅτι ὁ αἰχμάλωτος συνεννοεῖ-

ΟΛΥΜΠΟΣ

το διαρκῶς μετὰ τοῦ ἐν Θεσ)νίκη προξένου του καὶ τῶν ἐκεῖ Τουρκικῶν ἀρχῶν καθ' ὄλην τὴν διάρκειαν τῆς αἰχμαλωσίας του, ἐπὶ τῇ ἀπλῇ ὑπονοίᾳ ὅτι ὁ Ρίχτερ ἦτο δυνατόν νά εὑρίσκεται ἐπὶ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους, ἀνέθεσε τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ κρυσφυγέτου τῶν ληστῶν εἰς Ἀξ)κόν, τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ, τοῦ ὁποίου δημοσιεύομεν κατωτέρω καὶ σχετικὴν ἔκθεσιν. Ἐκ τῆς ἐκθέσεως ταύτης χρονολογουμένης ἀπὸ 3ης Αὐγούστου, καταφαίνεται ἡ εἰλικρινῆς ἐνέργεια τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ Ρίχτερ δέν εὑρέθη ἐπὶ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους.

ΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΙ

«Λαμβάνω τὴν τιμὴν ὅπως φέρω εἰς γινῶσιν τοῦ Ὑπουργείου ἐν σχέσει πρὸς τὴν εἰδικὴν ἐντολὴν ἣτις μοὶ ἀνετέθη, διὰ τὴν καταδίωξιν ἢ τὴν σύλληψιν τῶν αἰχμαλωτισάντων τὸν Ρίχτερ ληστῶν, ὅτι ἐκ τῶν μέχρι σήμερον ἐνεργειῶν μου προκύπτουν τὰ ἀκόλουθα:

1) Ἡ Συμμορία ἀπαρτίζεται ἐκ τοῦ Γ. Λιόλιου, ἐκ Πιτσουγκιάς — Ὀθωμανικοῦ χωρίου καὶ τοῦ Ἀθανασίου Στρατῆ ἢ Καραμπιπέρη ὡς ἀρχηγῶν, τοῦ πρώτου μὲν ἔχοντος δύο ἀκολοῦθους, τὸν Ἰ. Μιτουῆλην ἢ Ντεληγιάννην καὶ τὸν Ἰ. Μεταξιῶτην, ἐκ Χασιάς τῆς Τουρκίας, τοῦ δὲ δευτέρου ἀκολουθουμένου ἐπίσης ὑπὸ δύο ληστῶν, ἀγνώστου ὀνοματεπωνύμου ἐπίσης ἐκ Χασιάς. Αἱ διαδόσεις ὅτι μετέχουσι τῆς συμμορίας ὁ Καραμήτσος καὶ ὁ Χασιώτης εἶναι ἐντελῶς ἀβάσιμοι.

2) Ἡ συμμορία αὕτη ἠχμαλώτισε τὸν Γερμανὸν μηχανικὸν ἐπὶ Τουρκικῶν ἐδάφους καὶ τῇ ὑποδειξίᾳ ἐνὸς κατασκόπου αὐτῆς ὑπηκόου Ὀθωμανοῦ εὑρισκόμενου εἰς συνεχεῖς συνεννοήσεις μετὰ τῆς ληστοσυμμορίας. Οἱ λησται ἀπήγαγον τὸν μηχανικὸν ἐμφανισθέντες εἰς διάφορα Τουρκικὰ χωρία καὶ περφερόμενοι εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς Ἐλασσόνας, ἣτις ὑπῆρξε εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὸ κέντρον τῶν ληστρικῶν αὐτῶν πράξεων. Τοῦτο ἀκριβῶς ἐπέτρεψεν εἰς τὴν συμμορίαν νά εὑρίσκη ἐκεῖ ἀκόπως ζωτροφάς καὶ νά δύναται ἀκόπως νά φυλάττη τὸν αἰχμῶλον ἐν ἀσφαλείᾳ κρυπτομένη κατὰ προτίμησιν εἰς τὰ χωρία Βαλανίδα, Βουβάλα, Δρυάνοβον, Μεταξὰ κ.λ.π. πάντων ἐπὶ Ὀθωμανικοῦ ἐδάφους ὅπου κέκτηται φίλους πάσης ἐμπιστοσύνης, γινώστους πρὸς ἡμᾶς.

ΠΟΘΕΝ ΑΙ ΔΙΑΔΟΣΕΙΣ

3) Τὰ παρά τινων ξένων ἐφημερίδων ἀναγραφόμενα περὶ ἐμφανίσεως τῆς ληστοσυμμορίας μετὰ τοῦ αἰχμαλώτου αὐτῆς εἰς τὸ χωρίον Δερελῆ τοῦ Δήμου Γόννων, ὅπου δῆθεν ἐκρύπτετο εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Καραναστάση ἢ Σπανοῦ, εἶναι ἐντελῶς ἀνακριβῆ. Πολύ δὲ μᾶλλον ὅσον διὰ λόγους γνωστούς αἱ ληστοσυμμοριαὶ οὐδέποτε περιάγουσι μεθ' ἐαυτῶν τοὺς αἰχμαλώτους των. Κατὰ τὰς

πληροφορίας ἡμῶν τρεῖς τῶν ληστῶν οἱ Λιόλιος, Καραπιπέρης καὶ Ντεληγιάννης ἐμφανίζονται μόνον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν. Οἱ τρεῖς ἄλλοι φυλάττουν τὸν αἰχμάλωτον εἰς μέρος ἄγνωστον ἀκόμη πρὸς ἡμᾶς.

4) Ἡ καταδίωξις τῆς συμμορίας ἐπὶ τοῦ Ὀθωμανικοῦ ἐδάφους ἐνεργεῖται παρὰ τοῦ Ἀξιωματικοῦ τοῦ Ὀθωμανικοῦ Στρατοῦ Χασάν Ἐφένδη, τέως σταθμάρχου Μελοῦνας, ἥδη δὲ σταθμάρχου τοῦ Ὀθωμανικοῦ παραμεθορίου σταθμοῦ Δερελῆ. Ἐκ τῶν ἀνακοινώσεων τοῦ Ἀξιωματικοῦ τούτου, προέκυψαν αἱ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ διαβιβασθεῖσαι πληροφορίες πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, καθ' ἃς οἱ λησταὶ διέβησαν τὰ σύνορα, κομίζοντες μεθ' ἑαυτῶν τὸν αἰχμαλωτὸν τῶν καὶ παραμένουν ἤδη ἐπὶ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους.

ΤΟ ΣΩΜΑ ΛΙΟΛΙΟΥ

Παρακαλῶ ἐν τούτοις τὸ Ὑπουργεῖον ὅπως θεωρήσῃ τὰς πληροφορίες ταύτας ἀνακριβεῖς ὡς καὶ πᾶσαν ἄλλην πληροφορίαν ἐκ τῆς αὐτῆς ἀπορροῦσης πηγῆς. Εἶμαι εἰς θέσιν ὅπως ἀνακοινώσω ἐπίσης ὅτι πληροφοροῦμαι ἐξ ἀσφαλούς πηγῆς, ὅτι αἱ κατὰ τὸ παρελθὸν σχέσεις τοῦ ἀξιωματικοῦ τούτου μετὰ τῆς συμμορίας Λιόλιου ὑπῆρξαν λίαν ἐγκάρδιοι. Τόσον μάλιστα ἐγκάρδιοι ὥστε ἄλλοτε ἐπῆλθε ποία τις δυσἀρέσκεια μεταξὺ τῶν διὰ τὴν διανομὴν μικρῶν τινῶν κερδῶν τῆς συμμορίας. Δύναμαι νὰ διαβεβαιώσω τὸ Σον Ὑπουργεῖον, ὅτι ἂν ἡ ληστοσυμμορία εἶχεν πράγματι εἰσέλθει εἰς Δερελῆ μετὰ τοῦ αἰχμαλώτου καὶ ἂν εἶχεν ἐγκατασταθῆ εἰς οἰκίαν τινὰ τοῦ χωρίου Ἀργυρούλιον ἢ ἂν εἶχεν προσεγγίσῃ τὸν Τίρναβον ὡς βεβαίον τὰ ξένα φύλλα, θὰ ἤμην σήμερον εἰς θέσιν νὰ παράσχω λεπτομερεῖς περὶ τούτου πληροφορίας πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον ἵνα ληφθῶσιν μέτρα ἀποτελεσματικὰ διὰ τὴν καταδίωξιν τῶν ληστῶν. Ἐλήφθησαν πρὸς τούτοις πάντα τὰ ἀναγκαῖα μέτρα, ἐλπίζω δὲ ὅτι θὰ δυνηθῶ νὰ μεταδώσω προσεχῶς πρὸς τὸ Σον Ὑπουργεῖον πληροφορίας διευκολυνούσας τὴν καταδίωξιν τῆς συμμορίας παρὰ τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν, ἂν ὡς πιστεύω οἱ λησταὶ παραμένουν εἰς ὄρισμένα τινὰ σημεία τοῦ Ὀθωμανικοῦ ἐδάφους. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἂν τὸ σῶμα τοῦ Λιόλιου ἤθελεν εἰσδῶσῃ εἰς τὸ ἔδαφος ἡμῶν θὰ καταδιωχθῆ ἀποτελεσματικῶς.

ΤΑ ΚΑΤΑΒΛΗΘΕΝΤΑ ΛΥΤΡΑ

Ἐν σχέσει πρὸς τὰ καταβληθέντα λύτρα διὰ τὴν ἀπελευθερώσιν τοῦ Ρίχτερ ἐγνώσθη ὅτι ταῦτα ἀνέρχονται εἰς ὀκτώ χιλιάδας λίρας, ἐλήφθησαν δὲ παρὰ τοῦ ἐν Θεσβονικῇ προξένου τῆς Γερμανίας διὰ συναλλαγματικῆς ἐκ τῆς Ὀθωμανικῆς Τραπεζῆς. Ὁ δὲ πρόξενος τῆς Γερμανίας ἐζήτησε παρὰ τοῦ Νομάρχου τὴν ἐκ μέρους τῆς Τυρκικῆς Κυβερνήσεως ἐξόφλησιν τῆς συναλλαγματικῆς ταύτης.

«ΠΑΤΡΙΣ» 20 Αύγουστου 1911

Τὸ ζήτημα αἰχμαλωσίας τοῦ Ρίχτερ

Ἐκτὸς τοῦ γνωστοῦ τηλεγραφήματος πρὸς τὰ Εὐρωπαϊκὰ Πρακτορεῖα διὰ τὸ ζήτημα τοῦ Ρίχτερ τὸ Ἀθηναϊκὸν Πρακτορεῖον διένειμε χθὲς καὶ τὸ ἀκόλουθον ἡμιεπίσημον ἀνακοινωθέν.

«Ἐπειδὴ ἡ Τουρκικὴ Πρεσβεία ἐδημοσίευσεν ἀνακοινωθέν, κατὰ τὸ ὁποῖον ὁ μηχανικός κ. Ρίχτερ ἀφέθη ἐλεύθερος ἐπὶ τῆς Ἑλληνοτουρκικῆς μεθορίου γραμμῆς ὅπου ὠδηγήθη παρὰ 4 ἀτόμων προερχομένων ἐκ τοῦ χωρίου Καρατζόλι ἐξουσιοδοτήθημεν ὅπως βεβαιώσωμεν ὅτι ἡ εἰδησις αὕτη οὐδαμῶς, ἐπιβεβαιούται, οὔτε παρὰ τῶν Ἑλληνικῶν στρατιωτικῶν ἀρχῶν, οὔτε παρὰ ἐτέρας τινὸς οἰανδήποτε πηγῆς. Ἐπὶ τῇ ἀπλῇ ὑπονοίᾳ ὅτι ἡ συμμορία τοῦ Λιόλιου εἶχε καταφύγει ἐπὶ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους ἡ Βασ. Κυβέρνησις εἶχε ἐπανειλημμένως ἐκδώσει αὐστηρὰς διαταγὰς ἀπὸ μὲν ὅσον περιποῦ διὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ κρυφύτου τῶν ληστῶν καὶ τὴν σύλληψιν τῆς συμμορίας. Παρὰ τὰς ἐρεῦνας ἐντοῦτοις αἵτινες διενεργήθησαν οὐδὲν ἶχνος ἐσημειώθη τῆς ρηθείσης συμμορίας παρὰ τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν.

«ΠΑΤΡΙΣ» 24 Αύγουστου 1911

Ὁ Ρίχτερ ἀφέθη ἐλεύθερος

Λάρισα 23 Αύγουστου

Ἀπὸ πρωΐας ἰδιωτικαὶ πληροφοριαὶ ἐκ Τιρνάβου ἀνέφερον ὅτι ὁ Γερμανὸς καθηγητῆς Ρίχτερ ὁ ἀπαχθεὶς ὑπὸ τῶν ληστῶν ἀφέθη ἐλεύθερος. Τὸ πρᾶγμα βεβαιούται καὶ ἐπισήμως. Ὁ ἀστυνόμος Τιρνάβου τηλεγραφεῖ ὅτι Ἑλλην ταχυδρόμος μεταβάς σήμερον εἰς Τίρναβον ἐξ Ἐλασσόνας, ἀνεκοίνωσεν ὅτι καθ' ὁδὸν εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Ἐλασσόνας συνήντησε Τουρκικὸν ἀπόσπασμα συνοδευόν πρὸς τὴν Ἐλασσόνα τὸν Γερμανὸν Ρίχτερ. Ὁ Τουρκὸς ἀξιωματικὸς τοῦ ἀποσπάσματος ἐγνώρισεν τῷ ταχυδρόμῳ, ὅτι ὁ Ρίχτερ τὸ μεσονύκτιον τῆς παρελθούσης νυκτὸς ἐνεφανίσθη μόνος πρὸ τοῦ σκοποῦ Τουρκικοῦ μεθοριακοῦ σταθμοῦ τῆς Μελούνας. Αἱ λεπτομέρειαι τῆς ἀπελευθερώσεως ἀγνοοῦνται.

«ΠΑΤΡΙΣ» 26 Αύγουστου 1911

Ὁ Ρίχτερ δὲν ἐπάτησε Ἑλλήν. Ἐδάφους

Ὁ Ρίχτερ φθάσας εἰς Θεσ)νίκην οὐδὲν ἀνεκοίνωσεν σχετικῶς μὲ τὴν αἰχμαλωσίαν του. Εἰς Ἐλασσόνα ὅμως ἐδήλωσε ὅτι οὐδέποτε ἐπάτησε τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος καὶ ἐπομένως τὰ γραφέντα καὶ ἀνακοινωθέντα ὑπὸ τῶν

Τουρκικῶν Ἀρχῶν περὶ τοῦναντίον εἶναι ἀνακριβῆ. Ταῦτα ἀνεκοινώθησαν διὰ νὰ συκοφαντήσουν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος.

Ο ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΙΟΛΙΟΣ

Θὰ ἦταν παράλειψη ἂν δέν δίναμε ὠρισμένες κατατοπιστικὲς πληροφορίες γιὰ τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ τρία πρόσωπα ποῦ ἐπαιξαν πρωταγωνιστικὸ ρόλο στὴν ὑπόθεση Ρίχτερ. Μὲ κάθε δυνατὴ λεπτομέρεια περιγράψαμε τὴν προσωπικότητα τῶν δύο πρώτων, τοῦ Ε. Ρίχτερ καὶ τοῦ Γιάννη Μαρωνίδη. Καιρὸς ν' ἀσχοληθοῦμε καὶ μὲ τὸν τρίτο ἄνθρωπο τῆς ὑπόθεσης, τὸν Καπετάν Λιόλιο.

Ὁ Γιώργος Λιόλιος, αὐτὸ εἶναι τὸ πραγματικὸ ὄνομα τοῦ ἄρχιληστή, γεννήθηκε στὸ Μητσοῦνι (Φλάμπουρο) Ἐλασσόνας. Ὑστερα ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Μακεδονίας, σύμφωνα μὲ τὴν ἐπιθυμία του ποῦ ἀνοιχτὰ καὶ χωρὶς περιστροφές διαλαλοῦσε, ἐγκατέλειπε τὰ Ἑλληνικὰ βουνὰ καὶ τὴ ζωὴ τοῦ ληστή γιὰ νὰ συνεργασθῆ μὲ τὶς Ἑλληνικὲς Στρατιωτικὲς Ἀρχές. Κατατόχτηκε στὰ ἀποσπάσματα δίωξης ληστῶν, κάτω ἀπὸ τὶς διαταγές τοῦ ἀποσπασματάρχη Ἀντώνη Καλοειδᾶ. Ἡ συνεργασία αὐτὴ ἦταν πολὺ χρησιμὴ γιὰ τὶς Ἑλληνικὲς ἀρχές γιατί ἦταν ὁ Λιόλιος ἄριστος γνώστης τοῦ Ἑλληνικοῦ βουνοῦ μὲ τὰ κρυσφύγετα καὶ τὰ μονοπάτια του. Οἱ σύντροφοι ὁμως τοῦ Γιώργου Λιόλιου μὲ ἀρχηγό τους τὸν αἰμοβόρο Γκαντάρρα δέν συγχώρησαν ποτέ στὸν Λιόλιο τὴν παρασπονδία αὐτὴ. Εἶχαν κάνει τάμα νὰ ἐκδικηθοῦν, ἔπρεπε νὰ πληρώσῃ ὁ ἀποστάτης Λιόλιος γιὰ τὴν προδοσία του καὶ πράγματι ἐξώφλησε τὸ χρέος μὲ τὸ αἷμα του. Γιὰ νὰ πετύχῃ τὸ σκοπὸ του ὁ Γκαντάρρας ἀκριβοπλήρωσε ἄνθρωπὸ του, ποῦ μοναδικὴ ἀπασχόληση, μοναδικὸς του σκοπὸς ἦταν ἡ συστηματικὴ παρακολούθηση τοῦ Λιόλιου. Μιά μέρα εἰδοποιεῖται ὁ Γκαντάρρας πὼς ὁ Λιόλιος θὰ περνοῦσε ἀπὸ τὴν τοποθεσία «Μάτι» Μελοῦνας, μὲ κατεύθυνση τὸν Κοκκινοπλό.

Ἡ στιγμή ἦταν κρίσιμη, οἱ ὥρες πολῦτιμες, ἔπρεπε νὰ σπεύσουν. Ἀμέσως ὁ Γκαντάρρας μὲ τὴ συμμορία του βοδὸλησαν πρὸς τὸ μέρος ἀπ' ὅπου θα περνοῦσε ὁ ἄσπρονδος φίλος τοῦ Λιόλιος. Ἡ ἐνέδρα στήθηκε στὸ ἴδιο ἀκριβῶς σημεῖο ποῦ ἄλλοτε εἶχε διαλέξει ὁ βασιλιάς τῶν βουνῶν Λιόλιος γιὰ νὰ φυλάγῃ τὸν Ρίχτερ. Φαίνεται πὼς ἡ μορφολο-

για τοῦ ἐδάφους προσφέρονταν γιά τέτοιες ἐπιχειρήσεις. Οἱ ὥρες περνοῦσαν μέ πολύ ἀργό ρυθμό, ἡ ἀγωνία τοῦ Γκαντάρα* καί τῶν συντρόφων του μεγάλωνε ὄλο καί περισσότερο ἐνῶ στό νοῦ τους περνοῦσαν σκέψεις ἀπό τίς πιό πιθανές μέχρι τίς πιό παράλογες. Τήν ἐνταση τῆς στιγμῆς μεγάλωνε ἀκόμα πιό πολύ ἡ νεκρική σιγή πού βασίλευε καί πού ἦταν κατάσταση ἀνάγκης τῆς στιγμῆς γιατί ὑπῆρχε κίνδυνος τό ἐξασκημένο μάτι καί τό αὐτί τοῦ Λιόλιου κάτι ν' ἀντιληφθῆ καί ὄλα ναυαγοῦσαν ὀριστικά καί ἡ εὐκαιρία ἀμετάκλητα θά χάνονταν. Πάνω λοιπόν στήν κρίσιμη στιγμή, καί ἐνῶ τὰ νεῦρα τῶν ληστῶν ἦταν τετωμένα, κάνει τήν ἐμφάνιση, ἀπό μακρῦρά, ὁ Λιόλιος. Ἡ συμμορία τοῦ Γκαντάρα κρατᾷ τήν ἀνάσα της ἐντείνει τήν προσοχή της κι ὅταν ἔφτασε σέ ἀπόσταση βολῆς δέχθηκε τήν πρώτη σφαῖρα ἀπό τόν ἀριστο σκοπευτή Γκαντάρα. Τό τραῦμα ἦταν τόσο σοβαρό πού ἔθεσε ἐκτός μάχης τόν Λιόλιο. Ἔτσι ὁ Γκαντάρας καί οἱ σύντροφοί του εἶχαν ὄλη τήν ἀνεση νά συζητήσουν μέ τόν παλιό φίλο! Μέ τήν ἡσυχία τους ἀργότερα νά τόν ἀποτελειώσουν μέ μέθοδο πού αὐτοί θά ἔκριναν σάν τήν πιό σωστή καί πού θά ταίριαζε στήν περίπτωση.

Χωρίς πολλές περιστροφές ἀποφάσισαν. Τόν ἀποτελειώσαν μέ τόν πιό σαδιστικό τρόπο. Κομμάτιασαν τό σῶμα του καί ἔψησαν τήν καρδιά του.

Ἔτσι τέλειωσε τή ζωή του ὁ Γιώργος Λιόλιος σέ ἡλικία 55 χρόνων, ἀφήνοντας οἰκογένεια, τή γυναίκα του καί δύο θυγατέρες.

ΤΙ ΕΓΙΝΑΝ ΤΑ ΛΥΤΡΑ;

Ἀπό τὰ λύτρα πού πήρε ὁ Λιόλιος ἀπό τίς Τουρκικές ἀρχές, ἕνα μεγάλο μέρος δόθηκε στούς ἀξιωματικούς τοῦ Στρατηγείου τῆς Λάρισας γιά τήν ἐξακολούθηση τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνα καί τήν προετοιμασία τῆς Ἑλληνικῆς ἐκστρατείας γιά τήν ἀπελευθέρωση τῆς Μακεδονίας.

Τά ὑπόλοιπα μοιράστηκαν οἱ ληστῆς μεταξύ τους ἀφοῦ φυσικά πήρε τήν μερίδα τοῦ λέοντα ὁ Λιόλιος.

---

* Ἀρχιληστής ἀπό τό χωριό Μιτισιρτσιᾶ (*Ἀκρη) Ἐλασσόνας

Ὁ ληστής Γκαντάρας, στό πλευρό του οἱ ἀδελφοί Παπαγεωργίου, στό ἄκρο ἀριστερά ὁ ληστής Ηλιάτανος.

Ο ΓΥΙΟΣ ΡΙΧΤΕΡ

Μετά τήν κατάληψη τῆς πατρίδας μας ἀπό τούς Γερμανούς, τόν μῆνα Ἰούνη τοῦ 1941 φτάνει στόν Κοκκινόπλο ἕνας Γερμανός ἀντισμήναρχος τῆς Γερμανικῆς πολεμικῆς Ἀεροπορίας. Ζητάει τό σπίτι τοῦ Γιάννη Μαρωνίδη γιά νά βρῆ ἐκεῖ πλέον τούς ἀπογόνους, νά γνωριστῆ καί νά ζητήση τήν πατρειοπαράδοτη Ἑλληνική φιλοξενία.

Αὐτός δέν ἦταν ἄλλος παρά ὁ γυιός τοῦ Ρίχτερ ὀνόματι Φρίτζ. Κάθησε, κοιμήθηκε στό ἴδιο κρεβάτι πού κοιμήθηκε ὁ πατέρας του, συζήτησε, ἀνέβηκε στόν Μύτικα τοῦ Ὀλύμπου καί ἀνεχώρησε. Ἔτσι τελειώνει ἡ πολύκροτη Ἱστορία τοῦ Ρίχτερ.

ΤΕΛΟΣ

Ο ΤΥΠΟΣ ΠΙΣΤΕΩΣ

ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΤΗΣΑΝ

- 1) Γιάννης Ζιώγας
- 2) Χρήστος Καραγιάννης
- 3) Βαγγέλης Βλαχοδημος

ΠΑΡΑΤΥΠΩΜΑΤΑ

Στή Σελίδα 3	στιχος 27	γράφε	άντι Κυβέρνησις — Κυβέρνησης.
» » 3	» 27	» »	νά χαρτογραφηται — νά χαρτογραφηση.
» » 8	» 19	» »	συνενοήσεων — συνηνοήσεων.
» » 9	» 6	διάβαζε	» πρέ- — πρέπει.
» » 9	» 32	γράφε	» διλλημα—διλημμα.
» » 10	» 20	» »	τήν ψυχασύνθεσιν—τήν ψυχασύνθεση.
» » 18	» 7	» »	άρχηγείσ—άρχηγίαις.
» » 20	» 12	διάβαζε	» Ήλος—Ήλιος.
» » 22	» 11-12	γράφε	» μηστικές—μυστικές.
» » 24	» 14	» »	» έπιτετραμένου—έπι:τετραμένου.
» » 24	» 34	» »	» συνενοείτο—συνηνοείτο.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

1. Πρόλογος του Συγγραφέα

2. Εισαγωγή

Σελίδα 1.

- α. Κατάκτηση του Όλύμπου.
β. Απόπειρες κατάκτησις του Όλύμπου.
γ. 2 Αύγουστου 1913.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Α'

3. Προαπελευθερωτική περίοδος

Σελίδα 4,

4. Η πρώτη άφιξη του Ρίχτερ.

» 5.

5. Δεύτερη απόπειρα κατάκτησης του Όλύμπου

» 6.

6. Τρίτη και μοιραία απόπειρα κατάκτησης του Όλύμπου από τον Ε. Ρίχτερ.

» 7.

7. Είδοποιείται ή Έλληνική κατασκοπεία

» 8.

8. Καλείται ο Γ. Μαρωνίδης.

» 8.

9. 27 του Μάη 1911—Σύλληψη του Ρίχτερ.

» 12.

10. Διπλωματικό επεισόδιο.

» 14.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Β'

11. Ό Τόπος

» 23.

- α. Έφημερις «ΠΑΤΡΙΣ» 22 'Ιουλίου 1911 (Ή αιχμαλωσία του Ρίχτερ. ΟΙ λησται στην [Έλασσόνα].

- β. «ΠΑΤΡΙΣ» 16 Αύγουστου 1911 (Ή υπόθεσις Ρίχτερ. Ή Έκθεσις Έλληνοσ άξιωματικοσ [Ή Γερμανική Κυβέρνησις διά τὰ λύτρα].

- γ. Έβροιοι άνταποκριται

- δ. ΑΙ Έλληνικαι έέργειαι.

- ε. Πόθεν αι διαδόσεις.

- στ. Τό σώμα του Λιόλιου.

- ζ. Τά Καταβληθέντα λύτρα.

- η. «ΠΑΤΡΙΣ» 20 Αύγουστου 1911 (Τό ζήτημα αιχμαλωσίας τοῦ Ρίχτερ).
 θ. «ΠΑΤΡΙΣ» 24 Αύγουστου 1911. (Ὁ Ρίχτερ ἀφέθη ἐλεύθερος).
 ι. «ΠΑΤΡΙΣ» 26 Αύγουστου 1911. (Ὁ Ρίχτερ δὲν ἐπάτησε Ἑλλημ. Ἐδάφους).

12. Ὁ Γιώργος Λιόλιος.	Σελίδα 29.
13. Τί ἔγιναν τὰ λῦτρα;	» 30.
14. Ὁ γυιὸς Ρίχτερ.	» 31.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. LE MONT OLYMPE MARCEL KURZ PARIS 1923.
2. «MEINE REISEN ZUM OLYMP UND MEINE GEFANGENSCHAFT» VON EDW. RICHTER MIT EINER EINFÜHRUNG VON MARCEL KURZ: JAHRBUCH DES SCHWEIZER ALPEN-CLUB, VOL. LVII, BERNE 1923.
3. «Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΕΛΑΣΣΟΝΟΣ» Ἰωάν. Ἀδάμου. Ἐλασσών 1962.
4. «ΓΕΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΕΛΑΣΣΟΝΟΣ» Ἰωάν. Ἀδάμου. Ἐλασσών 1970.
5. Ἐφημερίς «ΠΑΤΡΙΣ»
6. Περιοδικὸν «Τὸ Βουνό» Ε.Ο.Σ.
7. Διηγήσεις ἀπὸ στόματος Γερόντων τῆς περιοχῆς μας.

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ

Έχουν έκδοθῆ:

- 1) **Ἡ ΜΑΧΗ τῆς ΕΛΑΣΣΟΝΟΣ**
(Εἰδικὸν ἀναμνηστικὸν Λεύκωμα ἐπὶ τῇ πεντηκονταετηρίδι τῶν Ἐλευθερίων μας. Ὀκτώ-
βριος 1962[. 1969
- 2) **ΔΑ·Ι·ΚΕΣ ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΕΛΑΣΣΟΝΟΣ** 1969
- 3) **ΓΕΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΕΛΑΣΣΟΝΟΣ** 1970
4. «Τὰ Κλέφτικα Δημοτικὰ Γραγοῦδια τῆς Ἐπαρχίας Ἐλασσόνος στὴν Ἐπα-
νάσταση τοῦ 1821». 1971
(Εἰδικὴ ἀναμνηστικὴ ἔκδοσις στὴν ἐπέτειο τῆς 150)ετηρίδας τῆς Ἐπανάστασης τοῦ 1821)
5. «Ἡ ΕΛΑΣΣΩΝ Εἰς τὸν Ἀγῶνα τοῦ 1821» (Διάλεξις) 1971
Αὐτὴ δημοσιεύθηκε καὶ εἰς τὴν Ἐφ)δα «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ» Λαρίσης καὶ στὸ εἰδικὸ Λεύκωμα γιὰ
τὰ 150 χρόνια τῆς Ἐπανάστασης τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν.
6. **ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΕΛΑΣΣΟΝΟΣ ΚΑ-
ΤΑ ΤΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ** (Τυπώνεται)
7. **ΑΠΟΠΕΙΡΑΙ ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ** (Υπὸ ἔκδοσιν)

Ἔχουν Δημοσιευθῆ:

- 1) **Κ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ Ο ΕΞ ΟΙΚΟΝΟΜΩΝ**
Ἐφ)δα «Θεσσαλικὸν Μέλλον» 1948
- 2) **ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑ**
(Πανθεσσαλικὸν Λεύκωμα) 1966
- 3) **50ΕΤΗΡΙΣ ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ**
(2 Αὐγούστου 1913) «1963»
Ἐφ)δες: Ἐρευνα Τρικάλων, Ἐλευθερία—Θεσσαλικά Νέα Λαρίσης, Θεσσαλία Βόλου, Ἐνωσις
Κοζάνης, Φῶς Καίρου, Νέα Ἐποχὴ Κατερίνης. Περιοδικὰ Ξενία, Ὑ Πᾶν. Ὀλυμπος.
- 4) **Ἡ ΜΑΧΗ τοῦ ΔΟΜΕΝΙΚΟΥ**
(Περιοδικὸν Ἐθνικὴ Ἀντίστασις) 1961
- 5) **ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΙΣ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ**
(Ἐφ)δα Φῶς Καίρου, Περιοδικὸν Πειραικὴ—Πατραϊκὴ) 1966
- 6) **Ἡ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ὡς ΒΑΣΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΕΓΚΛΗ-
ΜΑΤΟΣ.** (Ἐφ)ρίσ Ἐλευθερία) 1966
- 7) **ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΥ Ἡ ΦΛΟΓΕΡΑ**
(Ἐφ)ρίσ Γνώμη Τρικάλων) 1967
(Ἀπὸ τοὺς θρύλους καὶ παραδόσεις τῆς Λίμνης, στὸ Κεφελόβρυσο Ἐλασσόνας).
- 8) **ΤΟ ΣΚΙΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**
(Περιοδικὸν Μετέωρα) 1969
- 9) **ΤΑ ΘΕΣΣΑΛΙΚΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΚΑΙ Ἡ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ
ΑΥΤΩΝ** (Περιοδικὸν Μετέωρα) 1970
- 10) **ΝΙΚΟΤΣΑΡΑΣ (Ὁ ἀητὸς τοῦ Ὀλύμπου).**
Περιοδικὸν «Θεσσαλικά Χρονικά» 1971
- 11) **ΚΑΠΕΤΑΝ ΕΛΑΣΣΟΝΑΣ (Δημήτριος Νικατόπουλος)**
(Ἐνας Δημονημένος ἥρωας τοῦ 1821)
Περιοδικὸν «Μετέωρα» 1971
- 12) **ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΟΜΟΡΦΗ ΕΛΑΣΣΟΝΑ.**
Περιοδικὸν «ΟΛΥΜΠΟΣ» 1971

Τυπώθηκε στὰ Τυπογραφεία τῆς Ἐφημερίδας
«Η ΜΙΚΡΑ ΤΗΣ ΕΛΑΣΣΟΝΟΣ» σέ 1500 ἀντίτυπα.

Διεύθυνση τοῦ Συγγραφέα:

6ης Ὀκτωβρίου 47

Ἐλασσών

Δραχ 25